

Jon Jisas kandjiyebe wopake Jon boi

God kandjiye ge erwo una kulo po nono boll aike moi

¹ Kamasa kaima kupill makimb nayeи poke, God kandjiye asamoll pai. Kandja ge God boll aike yeika, kandja ge God yene moi.

² Kamasa ke kandja ge God boll aike yei.

³ God yene kandjiye al wal porapora beke yei. Wal moi ge kondwe djell ta nayeи, kandja ge yene djika wal moi.

⁴ Una gun moye ge kandja ge yendaka una gun moye. Kandja ge wamo sua gale aundaka, una nomane al au djinda.

⁵ Kandja ge wamo sua gale iundaka, emill ye paro al do au djinda. Emill yendo ge togomgno dje yendo ba man paro, wamo ge do au dje pamoro.

⁶ Kune ge God dje worika iwa Jon ge woi.

⁷ Une kandja dje pene worno dje wo embe dji, iwa ta wamo sua gale iunda iwa ta wonda, ye une ge boll pillgi djime! dji.

⁸ Jon woi ge iwa ta wamo sua gale amblo iunda iwa ge une wale nawoi. Wamo sua kogo yenda mal une kandja dje pene worno dje pille woi.

⁹ Una porapora makimb al mor ge, kandja ge wamo sua gale iwo, una nomane amblo au dje aunda iwa ge kaima woi.

¹⁰ Kandja ge makimb beke yei ba, makimb al woika makimb una kanpol natoi.

11 Yene unakiye moi al woi ba, kambono dje i numog nawori, djembon to nawi.

12 Ba una dje i numog wori una moi ge ne, une kandjiye pillgi dji una moi al ge, une kune we dji, ga God wombaye moi.

13 Kambono God wombaye moi ge iwana wombane kur mal ge embe namoi. Una nomane paro mal pille wombane kur mal ge embe namoi. Ana woge woga boll nomane paro mal pille womba kurmell mal ge kambono ge embe namoi, man. God yene kuika ga God wombaye moi.

14 God kandjiye ge erwo una kulo po no boll aike moi. Une kandjiye kerman pai ge no kanpin, yene Ne dje worika, une taimane woi kandjiye kerman pai ge no kanpin. Une no ye wopake ye awo, kandja kaima dji una moi.

15 Jon iwa ge pille, po una moi al yau to embe dji, na asa kandja ta djill ge, iwa ge pille djill. Na embe djill, una ta na mopna al wonda ge une wo na kamblo aunda we djill. Une na kamblo aunda ge, na namoll kune ge, une asamoll moi. Ge pille une na kamblo aunda we djill.

16 Iwa ge ye wopake ye yei mal ge pille, une nono porapora ye wopake kaima ye awi.

17 Ge Mosis loye pepa bolo nono awi ba, Jisas Krais ge nono wopake pille awo, mambine kaima ge dje pene woro awi.

18 Una porapora God nakaninj ba, God wariye taimane ge une God mal embe moro, une God boll aike mormell pille, God kaima moro mal ge une nono ombine dje aundo.

*Jon nu pagle awi una kandja dje pene wori
(Matyu 3.1-12 ne, Mak 1.7-8 ne, Luk 3.15-17)*

¹⁹ Juda una dje wormaka, opa gale awi una ne, lotu numb kerman kogo yei una Jerusalem kere, er Jon moi al po embe dji, ni una ne mal kaima wonden ne? dji.

²⁰ Djimaka Jon tormang naye. Une kandja kaima dje awo embe dji, Krais ta wonda we dji ge na wale nawondo we dji.

²¹ Djika kambono embe dji, na Krais namoro we djinden ba, una ne mal moren? Ni Elaija moren mo? Jon man dji, na Elaija namoro we dji. Iwa propet moro ge ni wale wonden mo? dji. Une man, we dji.

²² Djika kambono embe dji, ni una ne mal kaima moren? Ni kaima moren mal dje pene worbenka, no er yem po dje wori wopin una dje aumbonka piye we dji.

²³ Djimaka Jon embe dji, propet Aisaia asa pepa bolo embe dji,

Iwa ta dumo wapra yei al po yau to Iwa Kerman kondweye ye wopake yeme! dji   (*Aisaia 40.3*)

Aisaia dje pagi mal ge na wale wondo we dji.

²⁴ Una dje wormaka wo moi una ge, pende Parisi una moi.

²⁵ Ga kandja embe dji, ni Krais namoren, ni Elaija namoren, alla propet ge namoren ba, ni una nu pagle aunden ge, namba yei pille pagle aunden ne? dji.

²⁶ Jon embe dji, na una nu pagle aundo ba, iwa ta ye boll aike moro ge ye kanpol natonj.

²⁷ Are une na mopna al wo Iwa Kerman kaima moyo, une kake su kaye piska tano ge kune kaima nayenda we dji.

²⁸ Jon kandja embe dji ge une dumo Betani molo dji. Betani ge nu Jodan kapa konato yei.

Jisas God kogye sipsip wombe moi

²⁹ Kamkumaikekana Jisas Jon moi al puno dje yeika, Jon embe dji, ye kanme! God kogye sipsip wombe er wondo. Une ge makimb una singare ke ye wani ge iworo aunda. ³⁰ Na asa kandja embe djill, iwa ta na mopna al wonda ge une na kamblo aunda. Une embe yenda ge na namoll kune ge une kamasa moi we djill.

³¹ Une kaima moi ge na asa kanpol natoll ba, ye Israel una kanpol tane dje pille, na ye nu pagle aundo.

³² Jon Jisas pille kandja dje pene woro embe dji, na kanill, God Murble ge ka pulma mal embe kupill al kere pir dje er kal une moi al woi.

³³ Une wale woi ge, na kanpol natoll ba, iwa ta na una nu pagle auno dje pille dje wori woll iwa ge, une na moll al embe dji, na Murblena kal wo iwa ta moyo al moyo, ni embe kanin dal, ni embe dje pupen, iwa ge na Murblena i, una pagle aunda we dji.

³⁴ Alla, na kanill pora dji pille, na kandja dje pene woro embe djindo, iwa ge God wariye kaima moro we djindo.

Jisas kogoye una kindja dje i

³⁵ Tagika Jon yene kogoye una soka boll aike aglo molmaka

³⁶ Jisas erwo pika, Jon kane embe dji, God kogye sipsip wombe erwo mundo, ye kanse! dji.

³⁷ Djika yene kogoye una soka Jisas pi al ge are er pupill.

³⁸ Pupillka Jisas aglo molo, kane ake to embe dji, ye wal naral wal pille durmell ne? dji. Djika soka kandja embe djipill, Rapai, ni nam kond pan ne? djipill (kandja Rapai ne, kandja tisa ge me taimane)

³⁹ Djipillka Jisas, ye wo kanse! dji. Une kandja dji ge armina 4 oklok mal embe yei. Soka une boll aike po numb pai al ge kanpill. Soka ege taimane ge une boll aike moi.

⁴⁰ Iwa soka po mopill ge ta ge Saimon Pita age Andru we dji.

⁴¹ Une age Saimon Pita moi al asamoll po embe dji, iwa Mesaia God dje worda wo yene unakiye i yem worda we dji ge, no kane ipin pora dji we dji.

⁴² Andru Saimon dje i Jisas moi al pika, Jisas Saimon kane embe dji, ni Saimon Jon wariye moren, are ni kandjin gun ta panda, Sipas we djine we dji (kandja Sipas ne, Pita ge me taimane pai, me ge makimb ku we dji)

*Jisas iwa Pilip ne, Nataniel, ye er na boll wose!
dji*

⁴³ Tagika Jisas Galili puno dje po kani, iwa Pilip ge moika Jisas po embe dji, ni er na wondo al we! dji.

⁴⁴ Pilip ge yene dumeye Betsaida. Betsaida ge Andru ne Pita dumene aike yei.

45 Pilip po Nataniel moi al embe dji, iwa ta wonda we dje Mosis ne, propet kambono pepa bolo pagi ge, no kanpin pora djindo. Ge Jisas Nasaret iwa moro, une ne ge Josep we dji.

46 Djika Nataniel bakalo awo embe dji, Nasaret una mor ge una ta wopake mor mo? dji. Pilip, ni wo kanben we dji.

47 Nataniel Jisas moi al wono dje yeika, Jisas embe dji, ye kanme! Iwa wondo ge Israel una kaima moro, kandja kende nadjindo una moro.

48 Djika Nataniel embe dji, ni namba yei pille na pille kane yenden? Djika Jisas embe dji, Pilip ni yau natoi kune ge, ni iko pik me al ami dje mon ge, na ni kanill we dji.

49 Djika Nataniel embe dji, Tisa, ni God wariye moren. Israel una kingne ge ni wale moren we dji.

50 Djika Jisas embe dji, ni iko pik me al mon, na ni kanill we djill ge, ni na iwa Krais moren dje pren ba, na kandja djill ge wal kembis pai, are ni wal kerman kanben we dji.

51 Jisas embe dji, na kandja kaima dje ye aundo, kupill al au djindaka God tauye agelo wo Una Wombe moro al ge pla po kal wo embe yene ge, ye kanne we dji.

2

Dumo Kana iwana soka bolo imboll dje yepill

1 Ege sokara erwo pika, distrik Galili paknato Kana we dji ge, iwana soka bolo imboll dje yepill. Yepillka una kwamokna gale no molmaka, Jisas me ge wo una boll aike moi.

² Una djimaka Jisas kogoye una boll womaka aike moi.

³ Molmaka, una nu wain noi ge pora djika, Jisas me ge une moi al wo embe dji, una nu wain noi pora dji, ta namoro we dji.

⁴ Djika Jisas embe dji, mana, ni kandja djinden ge nenem kogen, na kogena ta man. Na egena ge ipon nayero we dji.

⁵ Djika une megama po boi una moi al embe dji, Jisas kandja ta djinda ge, ye yeme dji.

⁶ Ku sin kerman 6 pela numb al moi ge, taimantaiman dje nu 100 lita mal embe pakna po kune yei. Juda una lotu singare yei mal pille, nu was yemaka sin ge embe moi. ⁷ Jisas ga boine una moi al embe dji, ye nu kolo iwo ku sin to puka tome! dji. Boi una po nu kolo iwo ku sin to puka tomaka, nu tulu djinda pai.

⁸ Jisas embe dji, ye nu pende kolo ipo kwa omuk to aundo iwa kerman ge auneke, une nondabe dji.

⁹ Djika boi una nu kolo i pumaka, Jisas yeika nu gun ge erwo nu wain kulo pika, iwa kerman ge aumaka noi. Boi una kolo iwi al ge une kanpol natoi ba, boi una pille kane yei. Iwa kerman ge djika ana inda iwa ge er woika iwa kerman ge embe dji,

¹⁰ una ana imbon dje yenj ge, nu wain djugo yendo nu ge asamoll kolo awinjka, una non-jka kumbene punda mor. Alla, nu wain djugo nayendo ge are kolo iwo awinj. Ba, ni embe nayen, ni wopake yen. Nu wain djugo nayeig, ni asamoll kolo awin, alla djugo yei ge ni are awin we dji.

¹¹ Jisas kogo dongall embe yei ge asamoll une embe ta naye. Ba ipon distrik Galili paknato Kana

ge, une kogo kindja yei. Une kogo embe ye kerika, une kandjiye kerman kaima paika, yene kogoye una pillgi dji.

¹² Jisas dumo Kana ge, kere po yene megama ne, age kambono ne, kogoye una boll er dumo Kaperneam po ege sokarita moi.

*Jisas lotu numb kerman yei al ge numog po una
dje bekle wori*

(Matyu 21.12-13 ne, Mak 11.15-17 ne, Luk 19.45-46)

¹³ Juda una ege kerman Pasopa ge manda yeika,
Jisas er Jerusalem po

¹⁴ lotu numb kerman, numog po kani, kogkau ne, kogsipsip ne, ka ne, una opa gale awi wal porapora una top to imbon dje pille yemaka, una bo tebol yei al ami dje molo, ku megiye ta i ta awika, ta i ta awika embe yemoi.

¹⁵ Embe yemaka Jisas ka baklain pirngangill to, kogsipsip ne, kogkau iwo yemoi una sika to bekle wori. Bo al una ku megiye ta i ta awika, ta i ta awika embe yemoi al ge, une po amblo ake toika, ku megiye tulu dje er djelldjell pi.

16 Una ka maket yemoi ge Jisas po embe dji, ye kaine ge i er pume! Na Nena numbiye ge, ye wal iwo maket yenj ge kerme! dji.

17 Une embe yei ge kogoyé una kane God kandjiye Baibel al pai ge pillpol toi. Kandja pai ge embe dji,

Ni numbin yero ge na pille we kaima yendo, num
ge wopake yenda dje na kogo wamo boll
yendo we dji *(Buk Song 69.9)*

¹⁸ Jisas embe yei ge Juda una embe dji, ni embe yenden ge, ni kogo dongall namba mal yemberka, no kane God kaima ni dje wori won dje kanbon we dji.

¹⁹ Djimaka Jisas embe dji, wal dongall ta yeno ge embe, ye lotu numb kerman to sellke worneke, ege 3 pela erwo pundaka, na alla take pagiyo we dji.

²⁰ Kandja embe djika, Juda una aya dje embe dji, lotu numb kerman ge una kognumb 46 pela erwo pikä, take pagi ba, ege 3 pela paknato ge ni ola dje takben mo? dji.

²¹ Dji ba, Jisas lotu numb kerman pille dji ge, yene gakle pille dji.

²² Are Jisas aglo erwo gun punda mal ge, une kandja ipon dji ge yene kogoye una pillpol toi. God kandjiye pepa bolo pagi mal ge, ga pillgi dji.

Una nomane pakna ge Jisas kane kune yei

²³ Ege kerman Pasopa yeika, Jisas Jerusalem kogo dongall ye wanmoika, una merke kane yene kandjiye al pillgi dji.

²⁴ Ba kambono ge Jisas yene nomane nawi, makimb una nomane pai ge une pille kane ye keri.

²⁵ Makimb una nomane embe paro we djine ba, ga nomane pai ge, Jisas kane kune ye keri.

3

Jisas Nikodemus boll kandja djipill

¹ Kune ge Parisi iwa ta moi. Une kandjiye ge Nikodemus. Juda una moi al ge une iwa kerman moi.

² Imina pika Nikodemus Jisas moi al po embe dji, tisa, nono kanmon, God dje wori ni tisa moren. Embe dje naworika ni kogo dongall yenden ge ta nayenka we dji.

³ Djika Jisas embe dji, na kandja kaima dje ni aundo, una alla gun namoi dal, God dumoye wopake kantau yendo al er pakna napine we dji.

⁴ Nikodemus embe dji, una iwoga angama yenj ge namba mal ye alla mane gun kuye? Er mane kumbene al paknato pineke, alla gun kuye mo?

⁵ Dji ba Jisas embe dji, na kandja kaima dje ni aundo, una God Murble nu boll gun aike namoi dal, God dumoye wopake yero al er pakna napine.

⁶ Makimb ana womba kur ge makimb womba mor ba, God Murble una kuya ge, yene Murble paro mal una moye.

⁷ Ye alla kuya moye we dje na kandja embe djindo ge, ni gok nadjimben.

⁸ Kam kopo wo mu djindo ni pren ba, kopo wor pundo al ge ni nakanden. God Murble una kuya moye ge embe mal moye we dji.

⁹ Jisas kandja embe djika Nikodemus embe dji, kandja me djinden ge na napro we dji.

¹⁰ Djika Jisas embe dji, ni Juda una tisane ker man moren ba, na kandja djill ge ni napin paro.

¹¹ Na kandja kaima dje ni aundo, no kandja i kune ye kerpin mal dje pene wormon, wal kane kune yepin mal no dje orko wormon ba, no kandja djipin ge ye pupon dje nayenj.

¹² Na makimb wal ge pille kandja su ye djill ge ye napir. Embe pille na kupill al wal kandja su ye djino ge, ye namba mal piye?

¹³ Una ta er kupill al napi ba, kupill al kere er kal woi Una Wombe taimanta moro ge, une er kupill al pi.

¹⁴ Mosis dumo wapra yei al nomaga bulo woro i pla wori mal ge, una wo Una Wombe i pla worne.

¹⁵ Worneke une pla moyaka una yene boll pillgi dji dal, gun molo pane.

¹⁶ Ge God makimb una kanwopake kaima kani pille, yene wariye taimane moi mal ge awi, wariye boll pillgi djine una moye ge, nagoye, gun molo pane dje awi.

¹⁷ God wariye dje wori woi ge, makimb una kot ye aunda dje, dje nawori, man. Una i yem worda dje, dje wori woi.

¹⁸ Una pillgi dji dal, God natonda ba, alla une boll pillgi nadji dal, God tonda mal mor. Ga God wariye taimane moi kandjiye al pillgi nadji pille God tonda mal mor.

¹⁹ Kandja kot yenda ge me embe paro, makimb al yero ge tago au dji pora dji ba, una singare ke ye waninj pille, emill ye pai al ge wopake kaninj, au dji al ke pille awinj.

²⁰ Una singare ke ye wanmor una ge au djindo al ke kaninj, yenekne singare ke yenj ge, una kane djiye au djindo al ge napinj.

²¹ Kandja kaima djinj una mor ge, tago au djindo al ge er pakna pinj. Kambono embe yene ge una kanne, singare ye waninj ge God djindo mal pille ye waninj we dji.

*Jon nu pagle awi una Jisas kaima moi mal dje
pene wori*

22 Are Jisas kogoye una boll aike dumo Judia po una nu pagle awi.

23 Una Jon nu pagle aunda dje pille womaka, Jon dumo Ainon molo nu pagle awi, nu merke pai pille une nu pagle awi. Dumo Ainon ne, dumo Salim manda aike yepill.

24 Jon embe yei ge, une kaye napai poke ge yei.

25 Kune ge Juda iwa ta Jon kogoye una boll nonga dji. Nonekene gaklene al was embe mal yembonka, God wopake piya we djimaka, ta, man, nono was embe mal yembonka, God wopake piya we djika kambono nonga dji.

26 Kambono kandja embe dje kermaka, Jon kogoye una po Jon moi al embe dji, tisa, iwa ta ni asa djin ge, iwa ni boll aike nu Jodan konato moi iwa ge, une po una nu pagle aundaka una porapora er une moro al pinj we dji.

27 Djimaka Jon embe dji, una wal ine ge, God kupill al molo aunda ine, man panda naine.

28 Na kandja asa djill ge ye pi, God unakiye i yem worda iwa Krais moro ge na wale nawondo. God dje worda na asamoll wonaka Krais ge are wonda we djill.

29 Iwa ta ana inda ge, ana ge une boll moy. Une inda iwa ge kandja djindaka yene age manda moro ge wopille moy. Une embe yenda ge na wopake kaima pille aundo.

30 Une ge iwa kerman molo pla worda, na kandjina kalto panda.

31 Une pla molo er kal makimb al woi ge, une asamoll kaima moi, una porapora mor ge kamblo aundo. Na makimb una moro, makimb wal pille

kogo ye, makimb una kandja djinj mal na dje orko wordo ba, une kupill al molo er kal woi ge, una porapora kamblo aundaka, yene kandjiye ge kerman paro.

³² Jisas wal pille kane i mal ge, une dje orko wordo ba, una porapora pupon dje nayenj.

³³ Une kandja djindo ge una pille i nomane al pakna wori dal, ga God kandjiye ge, kandja kaima paro dje kanne.

³⁴ God kandja djindo ge, yene dje wori woi iwa ge kandja ge dje orko wordo. God Murble ge boll boll une awika, une boll moi pille, une God kandja dji mal ge dje orko wordo.

³⁵ God yene wariye wopake kaima kando, wal porapora i une awo keri.

³⁶ Una God wariye kandjiye pillgi dji dal, gun molo pane. Ba God kandjiye napir una gun namoye, God elle kumbso aunda paro.

4

Dumo Samaria ana ta Jisas boll kandja djipill

¹⁻³ Una kandja embe dji, Jisas una merke nu pagle aundaka, kogoye una merke mor ba, Jon kogoye una ge merke namoi we dji. Jisas una nu pagle nawi, yene kogoye una nu pagle awi. Jisas kogoye una merke mor we djimaka, Parisi una pillmaka, Jisas kane distrik Judia kere er distrik Galili pi.

⁴ Une kond tambiye pi ge distrik Samaria paknato wane,

⁵ dumo kembis ta Sikar we dji ge une po pillau dji. Asa iwa Jekop yene wariye Josep makimb awi yei ge, dumo Sikar boll dakalo yepill.

6 Dumo Sikar yei al ge, nu ta waulo wori yei. Ge Jekop nu noi al we dji. Armina belle mal embe yeika, Jisas kond woi ke yeika, nu tupu djeke une po ami dje moi.

7 Moika Samaria ana ta nu koyo dje woika, Jisas wo ana moi al embe dji, na nu ta nano we dji.

8 Jisas kogoye una kwamokna top tambon dje er dumo kerman pi, namoi.

9 Ana ge embe dji, na Samaria ana moro alla, ni Juda iwa wonder. Ni na nu ta nano we djinden ge na namba mal piyo ne? dji. Ana kandja dji ge Juda una ne, Samaria una kwa aike nanoi pille dji.

10 Ana ge kandja embe djika Jisas embe dji, ni na kanpol tonka, God kiwa aundo wal ge ni pille kane yenka, ni djinka na nu no gun mor nu awillka nonka we dji. **11** Ana ge embe dji, iwa kerman, ni baket ta nayero, nu ge mur kaima yero. Una nu no gun mor nu we djinden ge, ni namba mal ye kopen?

12 Nu wawi yero ge no gollne Jekop wallko no awi. Nu ge yene noika, yene warkiye kambono nomaka, yene kogyekau ge porapora nomaka embe yei. Alla, ni Jekop ge kamblo aunden mo? dji.

13 Djika Jisas kandja embe dji, nu paro ge una nane ba, yenekne nubkane asip tondaka alla nambon dje piye.

14 Ba na nu ta auno we djindo ge, una nane, nubkane alla asip natonda. Nu ta na auno ge, una i noi dal, yenekne kumbene al ge nu pir mal embe wo pamoyaka, gun eri molo pane we dji.

15 Djika ana ge embe dji, iwa kerman, ni nu djinden ge, i na aumbenka, na nanaka nubkana

asip natonda, na er yem manda ge wo nu nakoyo we dji.

¹⁶ Djika Jisas embe dji, ni po wogan djimbenka ye er wose! dji.

¹⁷ Dji ba ana ge embe dji, na wogana ta namoro we dji. Jisas embe dji, na wogana ta namoro we djinden ge, ni kandja kaima djinden.

¹⁸ Ni wogan 5 pela moi pora dji, alla ipon ni iwa boll aike moren ge ni wogan namoro. Ni djinden ge kandja kune djinden we dji.

¹⁹ Djika ana ge embe dji, iwa kerman, ni kandja embe djinden ge, na pill ni iwa prophet moren.

²⁰ Dumo manda kam mekbe al mormon ge, no gollne God pille pla ye pumaka, ipon ye pamormon ba, ye Juda una man we djinj. Una God pille pla woro aune ge Jerusalem yene we djinj.

²¹ Djika Jisas embe dji, ana ya, na kandja manda djino dje yendo ge ni pille! Ege tuge ta erwo pundaka, ye kam mekbe manda yero al ge molo, nono Nane pille pla ye aune mo, mo ye Jerusalem molo pille pla ye aune ge wal kiwa.

²² Ye Samaria una God pille pla woro awinj ge, ye God pillpol natonj. Ba God yene unakiye i yem worda iwa moro ge, une Juda una moro. Ge pille, no Juda una God pillpol tonmon, yene kandjiye pille pla ye kune yenmon.

²³ Ege ta pillau djino dje yei ge ipon yero. Una God kandjiye pille pla ye awi dal, ga God Murble ne, kandja kaima boll, God pille pla ye aune. Una embe yene ge nono Nane dulo moro.

²⁴ God moro ge Murble pall moro. Una God kandjiye amblo pla worbon dje yei dal, ga God

Murble boll moyaka, kandjiye amblo pla worne we dji.

²⁵ Djika ana ge embe dji, na kando, God iwa Mesaia dje worda, yene unakiye i yem worda we dji iwa ge, une wonda. Une wo wal porapora dje pene woro nono aunda.

²⁶ Djika Jisas embe dji, na ni boll kandja ipon dje moro ge, na wale moro we dji.

²⁷ Soka kandja embe dje mopillka, Jisas kogoye una er yem wo kane gok dji ba, kandja ta nadji. Namba mal yei pille ni ana ge boll kandja dje mormell? Ye wal naral pille djipill ne djine pai ba kandja ta nadji.

²⁸ Embe yemaka ana ge nu baket kere, er yem po yene dumoye kerman paknato po embe dji,

²⁹ ye er wome! Asa na wal porapora ye wanill ge, iwa ta dje pene woro na awi. Iwa ge moro, ye wo kanme! God dje wordaka Krais wonda we dji ge une wale wondo mo? dji.

³⁰ Djika una porapora dumo kerman kere, Jisas kanbon dje er woi.

³¹ Kune ge Jisas kogoye una embe dji, tisa, ni kwa ta namben we dji.

³² Ba Jisas kandja embe dji, na kwa yero ge ye nakaninj we dji.

³³ Une kandja embe djika, yene kogoye una yenekne kandja dje pille embe dji, una ta wo une kwa ta awi mo?

³⁴ Djimaka Jisas embe dji, na kwa yero we djindo ge, me embe mal paro. Na dje wori woll iwa kandjiye djindo ge na kane yeno. God na kogo yeno dje pille awi ge na yeno. Ge, na kwaina yero we dji.

35 Ye kandja embe djinj, takene 4 pela wor pundaka, kwa wallko nambon we djinj. Ge pille, na kandja dje ye aundo, mau yero ge ye kanme! Kwa boi pora djindo, wallko nambon mal paro.

36 Wallkne una ge God top aundaka, ga kwa wallko, gun molo pane. Kwa wallkinj una ne, umbiye yaye una wopille moye.

37 Una kandja embe djinj, iwa ta umbiye yayaka, iwa ta wallkda we djinj ge kandja kaima djinj.

38 Na ye dje i pakna worill, ye kogo naye al ge po kwa wallko nonj. Una djell ta po kogo kerman yei, ye are po kwa wallko nonj we dji.

39 Ana ge, yene dumoye kerman pakna po kandjabe to una awo embe dji, na singare porapora ye wanill mal ge, Jisas kandja dje na awi we dji. Une kandja embe dji pille, Samaria una merke Jisas kandjiye al pillgi dji.

40 Samaria una merke embe dji, ni no boll pamben we djimaka, une woika kambono boll ege soka aike pai.

41 Pa molmaka Jisas kandja dje una awika una pende merke pillgi dji.

42 Ga wo ana moi al embe dji, ni kandja djin ge no une kandjiye al pillgi nadjipin ba, yene wo kandja djika no pillgi djipin. Iwa ta wo una kuruwo kama porapora i yem worda we dji ge, une wale wondo dje kanmon we dji.

*Iwa king kogoye iwa ta wariye ke toi pai ge Jisas
wo i gun woro awi*

43 Ege soka erwo pikä Jisas Samaria ge kere er Galili pi.

44 Yene kandja dje embe dji, propet yene dumoye al moya ge une kandjiye napanda we dji.

45 Asa Galili una er Jerusalem po ege kerman kwa no wani poke ge, Jisas aike wanika, yene kogo porapora yei ge, ga kani. Ge pille, une alla er yem Galili woika, kambono kane wopille djembon to awi.

46 Kune ge Jisas alla po distrik Galili paknato dumo kembis ta Kana ge pi. Asa une nu gun yeika erwo wain kulo pi dumo ge pi.

Jisas pi al ge king kogoye iwa ta moi. Yene warie dumo Kaperneam molo ke kerman toi.

47 Jisas dumo Judia kere er Galili woi moro we djimaka, king kogoye iwa ge pille po Jisas moi al yembe ye embe dji, na warna goya paro, ni Kaperneam wo i gun woro aumben we dji.

48 Jisas embe dji, ye kogo dongall kayekaye nakani dal, ye pillgi nadjine we dji.

49 King kogoye iwa embe dji, Iwa Kerman, ni ola dje womben, na warna goya paro.

50 Djika Jisas embe dji, ni er yem piye! Ni warin ge kiwa moro we dji. Jisas kandja embe djika king kogoye iwa ge kandja kaima djindo dje pille une er yem pi.

51 Kondwe tambiye pika, yene boiye una pende wo embe dji, ni warin gun moro we dji.

52 Djimaka une embe dji, womba ge kune nam kiwa moi ne? dji. Djika boiye kambono embe dji, ina taman pika wan oklok mal embe yeika, yene gakle ninga dji ge alla kiwa yei we dji.

53 Djimaka une pi Jisas kandja dji mal, ni warin ge kiwa moya we dji ge, ina taman pika wan oklok

yeika dji. Ge pille, une game wombaye boll, pillgi dji.

⁵⁴ Asa Jisas dumo Judia kere er Galili wo moi ge, une kogo dongall taimanta yei. Alla ipon une kogo dongall yei ge, kune soka mal embe yei.

5

Nu erim Betesda moi al ge iwa ta kake ke yei Jisas ye wopake ye awi

¹ Are Juda una ege kerman ta pillau djino dje yeika, Jisas er Jerusalem pi.

² Jerusalem gull kerman i pakna wori yei al ge, gull djillake merke yei. Taimanta yei ge kandjiye kogsipsip kond we dji. Kond yei al ge, nu erim ta moi. Ibru una kandjine pall ge nu Betesda we dji. Nu djeke dumo 5 pela yei al una moi.

³⁻⁴ Yei al ge una ke toi una ge merke molmaka, pende nalene emill yei, pende kakene ke yei, pende kakene aglene golo ke yei una ge porapora moi.

⁵ Iwa taimanta moi ge yene ke toi, kognumb 38 pela erwo pi.

⁶ Iwa ge dumo pera pamoika, ke kanan toi pai. Jisas wo kane embe dji, ni ke tondo ge kiwa moyo dje pren mo?

⁷ Iwa ge embe dji, Iwa Kerman, tau agelo ta wo nu amblo olup yenda poke ge, una na i nu al worne una ta namor. Na nu pano dje yendo ge, una asamoll popo yenjka, na are eri wondo we dji.

⁸ Jisas embe dji, ni agle! Kunomin amblo i er piye! dji. ⁹ Jisas kandja embe djika, iwa kake ke yei ge ola dje kiwa yeika, une kunomiye amblo i

er pi. Jisas wo embe yei ge ege Sabat yei kune ge yei.

¹⁰ Iwa ta asa kake ke yei iwa moi al ge Juda una wo embe dji, ipon ege Sabat yero, ni kunomin i wanden ge kune nayendo we dji.

¹¹ Djimaka une ge embe dji, iwa ta na i gun woro awi ge, une na moll al embe dji, ni kunomin amblo i er piye! dji. Dji mal ge na yendo we dji.

¹² Djika kambono embe dji, ni kunomin amblo i er piye dji iwa ge, una ne mal dji ne? dji.

¹³ Kambono kandja embe dji ba una merke moi al ge Jisas er pi pai, iwa ta wo une i gun wori ge iwa ge kanpol natoi.

¹⁴ Are iwa ge lotu numb kerman gull pai al pakna po moika, Jisas kane embe dji, na ni i gun worill pora dji, ni singare ke ye wanden ge kerben. Ke kerman are ni boll wo djinda we dji.

¹⁵ Djika une Juda una moi al po embe dji, iwa na i gun woro awi ge Jisas we dji.

¹⁶ Embe djika Juda una kani Jisas kogo embe yei ge une ege Sabat poke ge yei. Ge pille, ga une ye ke ye aumbon dje pi.

¹⁷ Embe yemaka, Jisas kambono moi al embe dji, na Nena kogo ege ege yendo, ipon ye pamoro, na para kogo yendo we dji.

¹⁸ Embe djika, ga Jisas togopon dje pi. Kambono yei ge me embe mal pai. Ege Sabat yei poke ge Jisas po kogo yeika, kambono kanke pi. Ba Jisas wo dji mal, God ge na Nena moro we dji ge, kambono kani une God moyo dje yei. Ge pille, Jisas kaima togopon dje pille moi.

God wariye namba paro pille kogo yendo

19 Juda una embe yemaka Jisas embe dji, na kandja kaima dje ye aundo, God wariye yene nomane paro mal pille kogo nayendo. Yene Ne kogo yendo ge wariye kane kogo embe yendo. Wal porapora Ne yendo mal ge, wariye embe yendo.

20 Une embe yendo pille, Ne ge wariye wopake kando ne, kogo porapora yendo ge, une wariye ombine dje aundo. Iwa kake ke yei wopake ye awi ge man, kogo dongall ta mal ombine dje aundaka, ye kane aya djine.

21 Ne ge, gor una i gun wordo mal embe, wariye yene nomane paro mal pille, una i gun woro aunda.

22 Ne ge una porapora kot ye naunda, man, wariye ge kot piya.

23 Une embe yenda ge, una porapora Ne pille pla yenj mal embe, ga wariye pille pla yene. Ba una wariye pille pla nayei dal, ga na dje wori woll iwa pille pla nayene.

24 Na kandja kaima dje ye aundo, una na kandja djindo ge pille, na Nena na dje wori woll iwa pillgi dji dal, gun molo pane, kot naine, man, goi mal moi ge kere gun molo pane.

25 Na kandja kaima dje ye aundo, ege ta yenda we dji ge ipon yero. God wariye yau tondaka una goi mor ge pille moye. Una pille i dal, gun moye.

26 Yene Ne gun moro mal ge, yene yeworika wariye ge gun moro.

27 Une ge Una Wombe moro pille, yene Ne une namba awi, kot piya.

28 Na kandja djindo ge, ye pille gok nadjine. Ege ta yendaka, God wariye yau tondaka,

29 una gull al golo mor ge pille, aglo er orko wone. Una singare wopake ye wani dal, aglo erwo gun pineke, una singare ke ye wani dal, aglo er woneke God tonda we dji.

Jisas wale woi mal una kandja dje pene worinj

30 Jisas embe dji, nanam wal ta yeno kune nayenda. Na una okum tondo ge na Nena na dje wori woll iwa kandja djindo mal pille tondo. Ge pille, na okum tondo ge to kune yendo.

31 Na wale wondo we dje na nanam djino ge kune nayenda.

32 Ba God moro. Na singare ne, kogo yendo ge une djindo, alla une kandja kaima djindo dje na kando.

33-34 Une wale wondo we dje makimb una kandja embe dji dal, na pille we nayeno ba, ye una dje wormaka, Jon moi al po kandja dji. Na singare yell mal ne, kogo yendo mal ge Jon dje pene woro awi, ye pi. Na kandja embe dje ye aundo ge, God ye i yem worda dje pille djindo.

35 Jon wamo sua mal embe moi, une do au djika, ye ege tuge ta kani ge, ye wopake pille awi.

36 Na singare yendo mal Jon dje pene wori, ye pi ba, wal kerman ta yenaka ye kane, na wale wondo mal pille kune yene. Ge na Nena kogo yeno dje awi mal ge, na pille yell dal, Nena na kaima dje wori woll mal ye kane kune yene.

37 Na Nena dje wori woll iwa moro ge, une na kaima woll mal dje pene woro awi ba, ye une nubke pall kandja dji ge kaima napi. Ye une gume djillake nakani.

38 Yene kandjiye ye boll nayero pille, yene wariye dje wori wo kandja dji ge ye para napir.

39 Ye gun mopon dje pille Baibel kere kaninj ba, na kaima woll mal ge, Baibel al bolo wori paro.

40 Baibel na pille bolo wori paro ba, ye na moro al gun mopon dje pille nawonj.

41 Na kandja embe djindo ge makimb una na kandjina amblo pla worne dje na nayendo.

42 Ba ye mor ge na kane kune yendo. Ye kumbene al ge, ye God wopake nakaninj.

43 Na Nena kandjiye al pille wondaka, ye djembon to nawinj ba, una djell ta yene kandjiye al pille woi dal, ye djembon to aune.

44 Ye unakne ye kandjine amblo pla worinj ge, ye pille pla kaima yenj ba, God taimane ge, une ye kandjine amblo pla worda dje nayenj. Ye embe yenj ge, ye pillgi namba mal djine?

45 Ye singare ke ye waninj ge, na Nena moro al dje nauno. Iwa Mosis, ye une pille we yenj iwa ge, une djindaka na Nena piya.

46 Mosis na pille pepa boi ge, ye napi, ye kanpol tomaka, na kandja dje aundo ge ye pillgi djimaka.

47 Ba une pepa boi ge ye pillgi nadji pille, na kandja djindo ge ye pillgi namba mal djine?

6

*Jisas una 5,000 kwamokna awi
(Matyu 14.13-21 ne, Mak 6.30-44 ne, Luk 9.10-17)*

1 Jisas kandja embe dje kere, une nu erim Galili er yem kolato pi. Nu erim moi ge kandjiye Taiberias we dji.

² Jisas kogo dongall ye, una i gun woro awi ge, una merke kane une pi al ge are pi.

³ Jisas er makimb mekbe al pika, yene kogoye una boll aike ami dje moi.

⁴ Juda una ege kerman Pasopa we dji ge manda yeika,

⁵ Jisas kane pla woro kani, una merke une moi al womaka, Jisas Pilip moi al embe dji, no djekill po kwa top to aumbonka una wonj ge nane ne? dji.

⁶ Jisas kogo yeno dje yei ge yene pi ba, une kandja dji ge Pilip namba we djinda dje pille dji.

⁷ Dje awika Pilip embe dji, ku 200 mal embe yei dal, no ipo kwa top tambonka, una kembis kembis dje nane kune nayenda we dji.

⁸ Yene kogoye una iwa Saimon Pita age Andru ge une Jisas moi al wo embe dji,

⁹ womba war ta moro ge, une bret 5 pela yeraka, pis soka yero ba, una merke mor ge kwa embe mal nane kune nayenda we dji.

¹⁰ Djika Jisas embe dji, ye djineke una ami dje moyebe dji. Una moi al ge kull akis merke bolo moika, una ami dje molo pi. Iwa kambono nambane ge 5,000 moi.

¹¹ Bret yei ge Jisas i, God moi al wopake we dje awo, bret i una awo, pis ge para aike awika, una ami dje moi ge noi kumbene pi.

¹² Kwa noi kumbene pika, yene kogoye una moi al embe dji, kwamokna ge nakerbon, tuge moyo ge ye ngando makai tane we dji.

¹³ Djika ga po ngando i kon basket 12 pela to puka toi.

¹⁴ Jisas kogo dongall embe yei ge una kane embe dji, God na propet ta dje worno wonda we dji ge Jisas wale wondo we dji.

¹⁵ Jisas kani, ga ni no kingne mopen we dje nomane kerman embe pai pille, une dumo ge kere, er makimb mekbe al po yene moi.

*Jisas nu erim be kond er pi
(Matyu 14.22-33 ne, Mak 6.45-52)*

¹⁶ Taman pika yene kogoye una er kal nu erim djekte po molmaka,

¹⁷ emill djika, Jisas wani nawoi. Kambono kanu i nu al woro er dumo Kaperneam bon dje pi.

¹⁸⁻¹⁹ Kambono 5 mo 6 kilomita mal embe pumaka, kamkopo kerman woika, nu olup ye, po wo yeika, Jisas nu erim al be ge kamblo woika, kambono kane kand kerman goi. Ba,

²⁰ Jisas embe dji, na wondo, ye kand nagolme! dji.

²¹ Djika kambono kane wo pille, une i kanu al pakna woro, er dumo Kaperneam bon dje yei ge manda nawoi ba, ola dje kanu ge po pillau dji.

Una merke Jisas pille dulo wani

²² Kam tagika una merke nu erim konato moi ge kani, kanu taimanta yei ge kogoye una i er pi pai. Ba Jisas kambono boll aike er napi.

²³ Alla una djell ta kanu pende i dumo Taiberias kere erwo Jisas asa bret wopake we dje awi dumo yei al ge woi.

²⁴ Wo kani Jisas ge namoi, yene kogoye una para namoi dje kane, kambono kanu al pakna po Jisas pille dulo er dumo Kaperneam pi.

Kupill al bret moro ge Jisas yene we dji

25 Kambono nu erim yemto po Jisas kane embe dji, tisa, ni ba won ge kune nam won?

26 Djimaka Jisas embe dji, na kandja kaima dje ye aundo, ye na pille dulo wonj ge ye kogo dongall ta kani pille, dulo nawonj. Ye bret noi ge pille wonj we dji.

27 Ye kwa kiwa nambon dje pille kogo nayene! Ye kwa no gun mopon kwa ge nambon dje pille kogo yene! Kwa embe mal yero ge Una Wombe ye aunda. Une embe aunda ge God une namba awi pille aunda we dji.

28 Djika kambono embe dji, God nono kogo yembon dje pille moro ge, nono kogo ta namba mal yembon ne? dji.

29 Djimaka Jisas kandja embe dji, kogo God ye yene dje pille moro ge, kogo embe mal paro. Iwa ta God dje wori wonda iwa ge ye pillgi dje molme! dji.

30 Jisas kandja embe dji ge kambono embe dji, ni kogo dongall namba mal yemberka no kane, ni kandja djinden ge pille kane kune yembon ne? dji.

31 Dumo wapra yei al ge, nono Juda una gollne, bret mana we dji yei ge i noi. Kambono bret mana noi ge, God kandjiye bolo pagi mal ge embe djindo, une bret awi kambono noi ge, bret kupill al kere er kal woi bret yero ge, une awika noi we dji.

32 Kandja embe djimaka Jisas embe dji, na kandja kaima dje ye aundo, Mosis bret ye awi ge, kupill al kere er kal woi bret awika ye noi ba, na Nena bret ye aundo ge, kupill al kere er kal woi bret kaima yero ge aundo.

33 Bret God ye aundo ge embe mal yero. Makimb una gun moye dje pille iwa ta kupill al kere er kal woi iwa ge God bretye yero we dji.

34 Djika kambono embe dji, iwa kerman, bret embe mal yero ge ni ege ege aumbenka no nambon we dji.

35 Jisas embe dji, bret una no gun mor bret yero ge na moro. Una na moro al wone una ge, koll kaima kaima nagoye. Una na kandjina al pillgi djinj una mor ge, yenekne nubkane ge asip natonda, nu nambon dje napiye we dji.

36 Na kandja embe djill, ye na kani ba, ye na kandjina al pillgi nadji we djill.

37 Na Nena dje wordaka una na moro al wone ge, na moro al ge kaima wone. Alla una na moro al wone una mor ge, na kaima kaima to orko naworno.

38 Na to orko naworno we djindo ge, na nomana pai mal yeno dje pille kupill al kere na nawoll. Na woll ge, na Nena dje wori woll una, yene nomane pai mal ge pille na yeno dje pille woll.

39 Iwa na dje wori woll iwa moro ge, une nomane embe mal paro. Une dje wordaka una na moro al wone una mor ge, una taimanta er take dje napine. Ege pora djinda poke ge, na djinaka kambono porapora mor ge aglo erwo gun pine dje une nomane embe mal paro.

40 Na Nena nomane paro mal ge embe mal paro. Una Wombe ge una kane, pillgi djine ge, gun molo pamoyeke, ege pora djinda poke ge, na djinaka kambono porapora aglo erwo gun pine we dji.

41 Jisas kandja asa dji ge, na kupill al kere er kal woll bret mal embe moro we dji ge, Juda una man

dje

⁴² embe dji, une moro ge iwa Josep wariye. Yene neme soka mormell ge no kanmon ba alla, une kandja embe djindo, na kupill al kere er kal woll we djindo ge, kune nayendo we dji.

⁴³ Djimaka Jisas embe dji, ye yenekne pille kandja djinj ge kerme!

44 Na Nena na dje wori woll iwa moro ge, une
dje wordaka na moro al wone una mor ge wone.
Une dje naworda una moye ge na moro al nawone.
Alla wone una mor ge, ege pora djinda poke ge, na
djinaka aglo erwo gun pine.

45 Propet ta God kandjiye pepa bolo pagi ge
embe djindo,

Una porapora mor ge God kandja beke aundaka
piye we dji *(Aisaia 54.13)*

Na Nena kandja djindaka, kambono pille i no-
mane al pakna worinj una mor ge, na moro al
wone.

46 Na kandja embe djindo ge, una pende God kani
pora dji dje pille nadjindo. Una porapora mor ge
God nakaninj. Iwa taimane moro, God dje wori
woi iwa moro ge, une God kando.

47 Na kandja kaima dje ye aundo, na kandjina al una pillgi djinj una mor ge, gun eri molo pamoye.

48 Bret una no gun moye bret yero ge na wale moro.

⁴⁹ Ye gollne po dumo wapra yei al bret mana we dji
ge ga i no goi.

50 Ba bret kupill al kere er kal wondo bret yero ge,
una no gun moye.

51 Una bret no gun moye bret yero ge na wale moro. Na kupill al kere er kal woll, bret yero ge una ta noi dal, gun eri molo pamoye. Na bret aundo ge na gaklena i ye aundo. Makimb una no gun moye dje pille na embe ye aundo.

52 Jisas kandja embe djika Juda una, yenekne nonga dje kandja dje pille embe dji, une ge embe djindo, na gaklena paro ge ye i nane we djindo ba, une gakle paro ge nono namba mal ye i nambon ne? dji.

53 Djimaka Jisas embe dji, na kandja kaima dje ye aundo, Una Wombe gakle ne, meyamiye paro ge, ye ta nanoi dal, ye gun namoye.

54 Na gaklena ne, meyamna paro ge una ta i noi dal, gun eri molo pamoye. Ege pora djinda poke ge na djinaka, kambono aglo erwo gun pine.

55 Na gaklena kwa mal embe paro ba, kwa kiwa man, kwa kaima paro. Na meyamna nu mal embe paro ba, nu kiwa man, nu kaima paro.

56 Na gaklena ne, meyamna nonj una mor ge, na boll aike morka, na kambono boll aike moraka embe yenmon.

57 Na nena ge gun moro alla une na dje wori na wo gun moro mal embe ge, une yene dji mal pille na gun moro. Une yendo mal embe, una na gaklena nane una mor ge na djindo mal pille gun moye.

58 Bret kupill al kere er kal woi bret yero ge embe mal yero. Ye gollne bret no goi ge, kupill al kere er kal woi bret ge embe mal nanoi. Bret kupill al kere er kal woi bret yero ge, una ta noi dal, gun eri molo pamoye we dji.

59 Jisas kandja dji ge une lotu numb dumo Kaperneam molo kandja dji.

Jisas kandja djinda mal ge una pille gun moye

60 Jisas kandja embe djika, yene kogoye una merke moi ge pende pille embe dji, Jisas kandja djindo ge kandja dongall djindo, una ne mal piya ne? dji.

61 Embe djimaka Jisas yene kogoye una ke pi mal ge, une yene nomane al pille embe dji, na kandja embe djill ge, ye na kerbon dje pir mo? dji.

62 Una Wombe ge er yem po dumo asa moi al punda ge, ye kane namba mal piye?

63 Una gun mor ge God yene Murble aundaka gun mor. Una yenekne gaklene al kogo ta yembon dje yene ge gun namoye. Na kandja dje ye aundo ge na God Murble boll aike ye dje aundo, ye gun moye dje pille djindo.

64 Ba ye una mor ge pende pillgi nadjinj. Asa une kogo kindja ye woi ipon yendo ge, Jisas boll pillgi nadji una, Jisas kani pora dji. Iwa ta wo yene ipo kundayem una aunda iwa ge, Jisas para aike kani.

65 Ga embe yei mal ge Jisas kane embe dji, una na moro al wone una mor ge, na Nena dje wordaka wone. Une dje nawori dal, na moro al nawone we dji.

66 Jisas kandja embe dje kerika, yene kogoye una merke moi ge pende, kere er pi, aike nawani.

67 Una embe yei, Jisas kambono 12 pela moi al embe dji, una yenj mal ge, ye na kankere embe yene mo? dji.

68 Djika Saimon Pita embe dji, iwa kerman, no una ne mal boll aike mopon? Ni kandja dje wan-dan kandja ge, no gun mopon mal kandja embe djinden, no ni kerbon kune nayendo.

69 No ni kandjin al pillgi djipin, God yene dje i iwa wopake ta wonda we dji ge, ni wale kaima moren dje pirmon we dji.

70 Pita kandja embe djika, Jisas ga moi al embe dji, ye iwa 12 pela pakna mor ge, ye na dje ill una mor ba, iwa taimanta moro ge une kum pai una mal embe moro we dji.

71 Jisas kandja embe dji ge, iwa Saimon Iskariot wariye Judas ge pille dji. Iwa Judas ge, iwa 12 pela moi al une pakna moi ba, une Jisas ipo kundayem una moi al auno dje pille moi.

7

Jisas age kamboño une mop awi

1 Alla are dumo Judia yei al, Juda una Jisas tambon dje yemaka, Jisas kane, dumo Judia kere, er distrik Galili pakna po wanmoi.

2 Kune ge Juda una ege kerman Numb Asinga we dji ge manda yeika,

3 Jisas age kamboño une moi al wo embe dji, ni Galili kere er dumo Judia pakna piye! Ni kogo yenden ge ni kogen una kanne.

4 Ni iwa kerman yeno dje yenden ba alla, ni seke ye wanmoren ge kune nayendo. Ni kogo dongall ta yemben panda, ni pene po yembenka, una porapora kanne we dji.

5 Ge yene age kamboño kandja embe dji ge, une God dje wori woi ge kamboño pillgi nadji.

6 Jisas embe dji, na egena ge ipon nayero ba, ye egena ge ege ege yero.

7 Makimb una ye moye al kanke nayene ba, kambono singare ke ye waninj ge, na dje pene wordo pille, makimb una na kanke kaninj.

8 Ye ege kerman ge er pume! Na egena nayero, na napuno we dji.

9 Dje, Galili molo pamoi.

10 Yene age kambono ege kerman ge er po ker-maka, une are pi ba, pene napi, seke kond pi.

11 Ege kerman yei ge Juda una kwa no Jisas wonda dje kui yemolo embe dji, une nam moro ne? dji.

12 Una merke moi ge Jisas pille nomane soka pai. Una pende embe dji, Jisas ge iwa wopake moro we dji ba, una pende man we dji. Une ge una nomane to ke ye aundo we dji.

13 Una kandja embe dji ge, dje pene nawori, Juda una kerman wo no to djine dje pille, kandja dje pene nawori.

14 Ege kerman yei kune ge paknato ege ta yeika, Jisas Jerusalem lotu numb kerman gull pai al, pakna po una moi al kandja dje awi.

15 Dje awo moika, Juda una pille gok dje embe dji, une ge skul ta nadji ba, namba mal pai pille une nomane kerman paro ne? dji.

16 Embe djimaka Jisas embe dji, na kandja dje ye aundo ge, na nomana pai mal pille nadjindo, na Nena dje wori woll iwa, kandja djindo mal na dje ye aundo.

17 Na kandja djindo ge God dji mal pille djindo mo, mo na nomana pai mal pille djindo ge, ye

nakanne ba, na Nena kandja djindo mal, pupon dje yene una ge, kanne.

¹⁸ Una yenekne nomane paro mal pille kandja dje aune ge, yenekne kandjine amblo pla worbon dje pille yenj ba, God dje wori woi iwa moro ge, une yene dje wori woi una kandjiye amblo pla worno dje yenda ge, une kandja kaima djinda, kandja kende ta nadjinda.

¹⁹ Mosis pepa bolo kandja lo dje ye awi ba, ye una taimanta kandja ge pille nayenj. Ye embe yenj ge, namba yei pille na togopon dje yenj ne? dji.

²⁰ Une kandja embe djika, una moi ge embe dji, ni kum ke tukin al moro, una ne mal ni togopon dje pille yenj ne? dji.

²¹ Jisas embe dji, na kogo dongall taimanta yell ge ye kane gok dji.

²² Mosis kandja lo bolo pagi mal, ye warne kambono gaklene kelip tonj ba, kambono embe yei ge Mosis kandja dji mal pille nayezi, kambono yenekne gollne moi ge kandja dji mal pille yei. Mosis kandja dji mal pille ege Sabat kune ye warne kambono gaklene kelip to mor.

²³ Mosis lo bolo pagi mal ge, ye dume dje yembon dje pille ege Sabat kune, ye warne kambono gaklene kelip tonj ba alla, ege Sabat kune iwa taimanta kake ke yei na wo i gun woro awill mal ge, ye namba yei pille na ellne kumbso awinj?

²⁴ Ye wal kiwa mal ge nadjine, ye wal me panda mal, ge djine we dji.

Iwa ta wonda we dji ge Jisas wale wondo mo? dji

25 Jisas kandja embe djika Jerusalem una pende embe dji, asa una kerman kambono une togopon dje yei ba alla,

26 ipon ge une wo kandja dje pene wordaka, kambono pille kandja wulle ta dje yem naworinj. Yenj ge, God iwa Krais dje worda wonda we dji ge, Jisas wale moro dje pille yenj mo? dji.

27 Jisas dumoye ge nono kanmon ba, iwa Krais we dji wonda ge, yene molo yaki dumo ge, una nakaninj we dji.

28 Jerusalem una kandja embe djimaka, Jisas lotu numb kerman yei al molo yau to embe dji, ye na kaninj al na dumena yero ge ye para kaninj ba, na dje wori woll una ye nakaninj. Une singare paro mal yendo iwa. Na nomana pai mal pille na nawoll, na dje wori woll iwa moro ge une kandja kaima djindo ba, une moro mal ge ye nakaninj.

29 Asa na une boll aike mollka, une na dje wori woll pille, na une kando we dji.

30 Jisas kandja embe djika, una kaye tambon dje yei ba, une egeye nayei pille, nabi.

31 Una merke moi ge, pende merke Jisas kandiye al ge pillgi dje pagle embe dji, Jisas kogo dongall merke yendo ge, God iwa Krais dje worno wonda we dji iwa ge une wo Jisas kamblo aunda kune nayendo. Ge pille, Jisas ge wale moro we dji.

Una eine dje wormaka Jisas kaye tambon dje yei

32 Una Jisas kogo embe yendo we djimaka, Parisi una ne, opa gale awi una kerman kambono ge eine dje wormaka, Jisas to kaye tambon dje pi.

33 Pumaka Jisas kane embe dji, na ye boll aike moro ge ege tuge ta moyaka, alla are na dje wori woll iwa moro al ge na er puno.

34 Ye na we dje dulo pine ba, kane naine. Na moyo al ge ye wombom dje yene ba kune nayenda we dji.

35 Jisas kandja embe djika, Juda una yenekne kandja dje pille embe dji, une moro ge er kond nam kond pundaka, nono dulo kane naimbon? Une nono Juda una mormon al kere, er orko po Griek una mor al kandja beke auno dje pille djindo mo?

36 Ye na dulo pine ba, ye kane naine, na puno al ge ye are wone kune nayendo we dje une embe dji ge, me namba mal paro ne? dji.

Jisas embe dji, nu ge una no gun moye nu we dji

37 Ege kerman ge pora djino dje yeika, Jisas aglo molo yau to embe dji, una nubkane asip tondaka nu nambon dje piye ge, na moro al wo nu nome!

38 Kandja Baibel al bolo wori paro ge embe djindo, na boll pillgi djine una ge, yenekne ellne tukene al ge nu dal yage wor orko po pamoya. Ge una nu no gun mor nu we dji.

39 Jisas kandja embe dji ge, yene boll pillgi djine una moye ge are God Murble dje wordaka, ga moye al wo moyo dje pille dji. Kune ge Jisas kandjiye kerman napai pille, God Murble dje kal nawori. Are Jisas kandjiye kerman pai kune ge, God dje wori woi.

Una Jisas pille nonga dji

40 Jisas kandja embe dji ge una merke moi ge pende embe dji, God propet ta dje worda wonda we dji ge Jisas wale moro we dji.

41 Una pende embe dji, God Krais dje worda wonda we dji ge Jisas ge wale wondo we dji. Una pende embe dji, ge man, iwa Krais wonda ge une Galili iwa namoya

42 God kandjiye Baibel al bolo wori paro ge embe djindo, iwa Krais moye ge une Depit gollye moye, Depit dumoye Betlem yero al ge une molo wonda we dji. **43** Kambono kandja embe djimaka, una merke moi al ge pende embe dji, Jisas iwa Krais kaima moro we djimaka, pende man dje molmaka embe yei.

44 Una pende Jisas kaye tambon dje yei ba, una wo Jisas nabi.

Una kerman kambono Jisas kandjiye al pillgi nadji

45 Eine kambono ge Jisas kaye natoi, kiwa er yem po molmaka, opa gale awi una kerman ne, Parisi una embe dji, ye Jisas kaye to naiwinj ge namba yei pille to naiwinj ne? dji.

46 Djimaka eine po embe dji, una kandja djinj mal ge, une embe nadjindo, une ta mal djindo we dji.

47 Parisi una bakalo awo embe dji, une ge una nomane to ke ye aundo mal, ye nomane para embe yendo mo?

48 Nono una kerman mormon ne, Parisi una mormon ge nono Jisas pillgi djipin ge ye ta kani mo? Ge man, ye ta nakani!

49 Una merke Mosis lo pepa bolo pagi mal ge napille mor. Ga Jisas kandjiye al kiwa mal pillgi dje mor dje mangal ke toi.

50 Una kerman kambono moi al ge iwa taimanta moi ge Nikodemus asa Jisas moi al pi iwa. Une kambono moi al embe dji,

51 Mosis lo bolo pagi ge, nono Jisas kot kiwa ye aumbon ge, kune nayenda. Une kandja asamoll ta djindaka, nono pille kune ye pagele, are nono kot ye aumbon ge kune yenda we dji.

52 Dji ba kambono embe dji, Jisas Galili iwa moro ge, ni para Galili iwa aike moren mo? God kandjiye Baibel al bolo wori paro ge ni kere kane yember. Yen dal, ni kanben, propet porapora Galili una ge propet taimanta namor we dji.

53 Kambono kandja embe dje kermaka, una porapora er yenekne numbine al po keri.

8

Ana ta iwa boll kunumb nopill ana ge una i Jisas moi al woi

1 Po kermaka, Jisas er kam mekbe Olip pi.

2 Kam kindja tagika, une er yem lotu numb kerman gull pai al pakna pi. Una porapora womaka, une ami dje molo kandja dje awi.

3 Une kandja dje moika, God lo dje awi una ne, Parisi una ge, ana ta dje iwo una moi al pakna wori moi. Ana ge iwa ta boll kunumb nopill una kani we dji.

4 Ga Jisas moi al embe dji, tisa, ana ge iwa ta boll kunumb nopill, una nalene al kani we dji.

5 Mosis lo bolo pagi ge ana ta singare embe yei dal, ku togolme dji ba, ni namba we dje pren ne?

dji. ⁶ Ga ge, Jisas kandja ta djinda, ale yendaka, kot ye aumbon dje pille dji. Embe djimaka Jisas magi dje agle megiye pall makimb al mon boi.

⁷ Bolo moika kambono kandja dje pamolmaka, une alla aglo molo embe dji, ye una mor ge, iwa taimanta singare ke ta nayenda iwa ge, une ku asamoll i ana ge tondabe! dji.

⁸ Jisas kandja dje kere, alla magi dje molo makimb al agle megiye i mon bolo moi.

⁹ Bolo moika God lo dje awi una ne, Parisi una taimantaiman dje us dje er popo yei. Iwoga kambono ge asamoll er pumaka, iwa komdjill ge are pumaka embe yei. Er po kermaka Jisas magi dje pamoika, ana ge para aglo moika, soka embe mopill.

¹⁰ Mopillka Jisas aglo molo embe dji, ana ya, una ba moi ge er nam pi? Ni kot ye aumbon dje yei una ge iwa taimanta moro mo? dji.

¹¹ Ana ge embe dji, Iwa Kerman, ta namor we dji. Jisas embe dji, una ni kot ye aumbon dje keri mal ge, na para ni kot ye naundo. Ni po djingdjang alla nayemben we dji.

Jisas wamo sua do au djindo mal embe moro

¹² Jisas una moi al embe dji, makimb una mor ge, na wamo sua gale aundo. Una na boll aike wanne ge, na kambono nomane al amblo au dje aunaka gun moye, emill yendo al ge kaima nawanne we dji.

¹³ Embe djika, Parisi una embe dji, ni iwa taimane moren ba, nenem moren mal dje pene worden ge kune nayendo. Ni kandja djinden ge una kandja kende djinden dje kanne we dji.

¹⁴ Djimaka Jisas embe dji, na moro mal dje pene worno ge kune nayenda mal paro ba, na er woll al ge na kando, alla, na er puno al ge, na para kando pille, na nanam moro mal dje pene worno ge, kune yendo. Ba na embe yendo ge, ye nakaninj.

¹⁵ Na yendo mal ge ye djinj ba, ye nomane al pille djinj, na embe nayendo.

¹⁶ Na embe nayendo ba, una yenj mal ge na djill dal, na kandja kaima djino. Ba na kandja kaima djindo ge me embe paro. Na taimane molo una yenj mal nadjindo, man, na dje wori woll iwa ge, une na boll aike moro pille, na kandja ta djill dal, na kandja kaima djino.

¹⁷ God loye paro ge embe djindo,

Una soka molo kandja taimane djipill dal, kandja
ge kaima panda we dje pepa embe boi (*Lo
17.6 ne, 19.15*)

¹⁸ Na moro mal ge iwa soka kandja taimane djipill pora dji. Na moraka, na Nena na dje wori woll iwa ge moraka, no soka mormoll we dji.

¹⁹ Djika kambono embe dji, ni nan nam moro ne? dji. Jisas embe dji, na moro ge ye nakaninj, alla na Nena moro ge ye nakaninj eri. Ye na kani dal, ye na Nena kanne we dji.

²⁰ Jisas kandja dje moi ge, una ku opa iwo yei al, une manda molo dje moi. Ba une egeye nayeipille, una wo nabi.

Jisas embe dji, na puno al ge una are nawone we dji

²¹ Jisas ga kandja alla dje awo embe dji, na er punaka ye na moro al dulo kane naine, ye

yeneke ne djingne djangne al goye. Na er puno al ge ye wone kune nayendo we dji.

²² Djika Juda una kandja dje pille embe dji, na er puno al ye wone kune nayendo we djindo ge, une yene ka togoyo dje pille djindo mo? dji.

²³ Djimaka Jisas embe dji, ye makimb una mor ba, na kupill al iwa moro. Ye makimb una mor mal, na embe namoro.

²⁴ Ye djingdjang boll goye we djill ge, me embe paro. Na wale wondo we djill ba, ye pillgi nadji dal, ye djingdjang boll goye we djill.

²⁵ Djika ga embe dji, ni una ne mal wonden ne? dji. Djimaka Jisas embe dji, na asa kogo kindja ye wane woll mal, na ye dje awill pora dji.

²⁶ Ye yenj mal na kandja merke djino paro. Ye singare yenj mal na omuk to auno ba, na embe nayendo. Na dje wori woll iwa ge, une kandja kaima djindo. Alla na kandja dji pill kandja ge, na una dje aundo.

²⁷ Jisas kandja embe dji ge, yene Ne pille dji ba, ga pillpol natoi.

²⁸ Jisas embe dji, ye Una Wombe amblo i pla worneke, na kaima moro mal ye pillpol tane. Ye embe yene kune, ye embe dje kanne, na nomana paro mal pille na kandja nadjindo, man, na Nena kandja beke awi mal ge djindo.

²⁹ Na dje wori woll iwa singare wopake kando mal ge, na ege ege yendo. Yendo pille, une na kere naundo, man, une na boll aike moro we dji.

³⁰ Jisas kandja embe djika, una merke une boll pillgi dji.

Una kaye pane ge er orko wone

³¹ Juda una pillgi dji una moi ge, Jisas embe dji, na kandja djindo mal, ye pille kane yei dal, ye na kogena una kaima moye,

³² kandja kaima ge pille kane yene. Yene ge, kandja ge yewordaka, ye kaye par ge er orko po kiwa moye we dji.

³³ Djika kambono embe dji, nono gollne ge Abraam moi. Una nukogo ye kaye pai mal ge no ta napapin. No kaye pa er orko wombion we djinden ge, me namba mal pai pille djinden ne? dji.

³⁴ Djimaka Jisas embe dji, na kandja kaima dje ye aundo, una singare ke ye waninj una porapora mor ge, yenekne kaye pamolo singare ke yenj.

³⁵ Una kaye pa nu kogo eri ye namoye. Ba God wariye ege ege molo pamoro pille, une

³⁶ ye kaye par al dje i orko wori dal, ye er orko po kiwa kaima moye.

³⁷ Na kando, ye Abraam gollye mor ba, na kandja djindo ge ye nomane al nayero pille, ye na togopon dje yenj.

³⁸ Na nena ombine dje na awi mal, na ye boll kandja embe djindo. Ba ye nane kandja djindo mal ye yenj we dji.

³⁹ Djika, ga embe dji, no nane ge Abraam moro we dji. Jisas embe dji, ye Abraam wombaye molmaka, ye Abraam singare yei mal ye kune yemaka.

⁴⁰ God kandja kaima dji pill kandja ge na ye dje awill ba, ye na togopon dje yenj. Abraam embe nayenda.

⁴¹ Man, ye nane singare yendo mal ye embe yenj we dji. Djika ga embe dji, no mane kondwe wane

no nakui. No nane taimane moro. Ge God moro we dji.

⁴² Djimaka Jisas embe dji, God ye nane moika, ye na kanwopake yemaka. God na dje wori woll pille ye na wopake kanmaka. Ba na nomana pai mal pille na nawoll, une dje wori woll.

⁴³ Na kandja dje ye aundo ba, ye pillpol natonj ge, namba yei pille yenj? Na kandja djindo ge ye pille ine napai pille yenj.

⁴⁴ Ye nane ge Satan moro. Une singare ke yendo mal ge, ye embe yembon dje pille yenj. Une kamasa una togolo woi mal ge, ipon une embe ye pamoro. Kandja kaima ge une nomane al nayero, une kandja kende djindo. Une kandja kende djindo ge, une kandjiye wo. Alla singare kende paro ge, une wal ne moro.

⁴⁵ Ge pille, na kandja djindo ge, ye pillgi nadjinj.

⁴⁶ Ye una mor al ge una ne mal molo na singare ke yendo we djinda? Ge man, na kandja kaima dje ye awill ba, ye namba yei pille pillgi nadjinj?

⁴⁷ God wombaye mor ge God kandja djindo mal pir ba, ye God wombaye namoi pille, na kandja djill ge ye napir we dji.

Abraam namoi kune, Jisas, na asa moll we dji

⁴⁸ Djika kambono embe dji, ni dumo Samaria iwa moren. Kum ke ni tukin al moro we djipin ge, kandja kune djipin we dji.

⁴⁹ Djimaka Jisas embe dji, man, na kum ke tukna al namoro. Na Nena kandjiye amblo pla wordo ba, ye na kandjina kamblo kal worinj.

50 Una na kandjina amblo pla worne dje na nayendo. Ba Iwa taimanta na kandjina amblo pla woro, yene kane na yendo mal omuk tonda.

51 Na kandja kaima dje ye aundo, una na kandja djindo mal pille i dal, kaima nagoye, man we dji.

52 Ga embe dji, kum ke ni tukin al moi ge no kaima kanpin. Ge Abraam goi, propet kambono para goi ba, ni kandja embe djinden, una na kandja djindo mal pille i dal, kaima nagoye, man we djinden.

53 Nono nane Abraam goi ge, ni une kamblo aunden mo? Une goi mal ge propet ga porapora goi. Ni namba mal moyo dje yenden ne? dji.

54 Djimaka Jisas embe dji, na nanam kandjina amblo pla worno ge kune nayendo. Ba na Nena kandjina amblo pla worda, une ge ye Godne moro we djinj.

55 Alla ye une nakaninj ba, na kando. Na nakando we djino ge, kende djino, ye kandja kende djinj mal djino ba, na une kando, une kandja djindo mal na yendo.

56 Ye nane Abraam ge na eguna yenda mal kanno dje yei. Une kane pagle wo pi we dji.

57 Djika, Juda una embe dji, ni kognumb 50 namoren ba, ni Abraam kanin mo? dji.

58 Jisas embe dji, na kandja kaima dje ye aundo, Abraam namoi poke ge na asa moll pora dji we dji.

59 Jisas kandja embe djika, kambono ku iwo Jisas tambon dje yei ba, Jisas seke er lotu numb kerman gull pai al kere er orko pi.

Iwa ta nale emill yei Jisas amblo au dje awi

¹ Jisas kondwe po kani, iwa ta nale emill yei moi. Une me kui kune ge nale emill yei pa.

² Embe ye paika, Jisas kogoye una embe dji, tisa, iwa nale emill yei ge une singare ke ta yei pille, nale emill yei mo? Mo yene neme singare ke ta yepill, une nale emill yei mo? dji.

³ Djimaka Jisas embe dji, man, une nale emill yei ge yene singare ke ta nayei, yene neme singare ke ta nayepill. Une nale emill yei ge, God kogo dongall yendaka una kanne dje pille une nale emill yei.

⁴ Ipon olpa do au dje paro, na dje wori woll iwa kogo ta pai pille nono kogo ge yembon. Are emill yendaka, una kogo yembon dje yene ge kune nayenda.

⁵ Na makimb al moro ge, na wamo sua do au djindo mal embe moro we dji.

⁶ Dje kere, kungo to makimb al woro, makimb ge amblo wikai ye, i iwa nale emill yei al amblo bi dje pagle, ⁷ embe dji, nu erim Siloam moro al, ni po nu paye! dji. Kandja Siloam ne, kandja dje wordo ge me taimane pai. Djika une nu Siloam po gume djillake nu worika, nale alla kiwa yeika er yem pi.

⁸ Pika yene dumo taimane moi una ne, une asa ku kokane dje moi kani una embe dji, iwa ta asa ami dje molo ku kokane dje moi iwa ge une wale moro mo? dji.

⁹ Una pende, une ge wale moro we djimaka, una pende, man, une iwa nale emill yei moi mal embe, iwa ta embe moro we dji. Dji ba une, man, ge na wale moro we dji.

¹⁰ Djika ga embe dji, asa ni nalen emill yei mon, ba ipon ni nalen kiwa yero ge, namba mal yei pille kiwa yero ne? dji.

¹¹ Djimaka une embe dji, iwa ta kandjiye Jisas we dji ge une wo toll makimb amblo i wikai ye, i na nalena al amblo bi dje embe dji, ni nu erim Siloam po nu paye! dji. Une dji mal po nu pallka, na nalena ge alla kiwa yei kanill we dji.

¹² Djika ga embe dji, iwa ta wo embe yei we djinden ge, une nam moro ne? dji. Djimaka une na nakando we dji.

¹³ Djika iwa asa nale emill yei ge, kambono dje i Parisi una moi al pi.

¹⁴ Jisas toll i nale amblo au dje awi ege ge, Sabat yei kune ge yei.

¹⁵ Parisi una embe dji, ni nalen kiwa yei ge namba mal yei ne? dji. Djimaka une embe dji, une toll makimb amblo i wikai ye pagle i na nalena al bi dje pagika, na po nu pallka, na nalena alla kiwa yei kanill we dji.

¹⁶ Djika Parisi una pende embe dji, ege Sabat yero ge une to wori. God dje wori nawoi we dji. Ba una pende man dji, djingdjang iwa kogo dongall embe ta nayenda we djimaka, nonga dje er djelldjell pi.

¹⁷ Kambono kandja alla dje iwa asa nale emill yei moi al embe dji, ni nalen amblo au dje awi ge, iwa namba mal moro dje pren ne? dji. Iwa ge embe dji, une ge una propet moro we dji.

¹⁸ Iwa nale kiwa yei ge, Juda una kandja kende djinden dje pi. Embe pille, une neme soka djimaka wopill.

19 Wo mopillka kambono embe dji, une ge ye warne kaima moro mo? Une moi kune ge nale emill yei we djinj ge, kandja kaima djinj mo? Ipon une nale kiwa yero ge, namba mal yei ne? dji.

20 Djimaka, soka embe djipill, une ge no warne moro. Une moi kune ge nale emill yei we djinj ge kandja kaima djinj.

21 Ba alla ipon une nale kiwa yero ge, no kanpol natonmoll. Yene nale amblo au dje awi iwa ge, no para kanpol natonmoll. Une womba namoro, ye une dje piye! Yene djinda kune yendo we djipill.

22 Soka djipill ge, asa Juda una embe dji, God iwa Krais dje worda wonda we dji ge, Jisas wale moro we dji dal, no lotu numb to orko worbon we dji.

23 Kambono embe dji pille une neme embe djipill, une iwa me moro, ye yenekne dje pillme! djipill.

24 Juda una alla djimaka, nale asa emill yei iwa ge woika embe dji, ni God kandjiye al kandja kaima djimben! No kanmon, ni nalen amblo au dje awi iwa ge, une singare ke yendo una moro we dji.

25 Djimaka une embe dji, iwa ge singare ke yendo mo nayendo ge na nakando ba, wal taimanta na kando ge, asa na nalena emill yei ba, ipon na nalena kiwa yei kando we dji.

26 Djika, ga embe dji, iwa wo embe yei ge, namba mal yei? Ni nalen amblo au dje awi ge, namba mal yei ne? dji.

27 Une embe dji, na ye kandja asa dje awill pora dji ba, ye napi paro. Ye namba yei pille alla pupon dje yenj? Ye une kogoye una mopon dje pille yenj mo? dji.

²⁸ Djika kambono toriye bale embe dji, Jisas kogoye una ge ni moren, no Mosis kogoye una mormon.

²⁹ God Mosis kandja dje awi mal no kanmon ba, iwa woi ge nam pall iwa, no nakanmon we dji.

³⁰ Djimaka asa nale emill yei iwa ge kandja embe dji, ye kandja ta mal djinj. Une woi dumo ge ye nakaninj ba, une ge na nalena amblo au dje awi.

³¹ Nono kanmon, una singare ke yenj una kamang yene ge, God napiya. Ba, una lotu ye God awo, God djindo mal ye waninj una kamang yene ge God piya.

³² Asa una ta me kuya nale emill yendaka una ta wo amblo au dje aunda we dji napupin, kamasa pa woi ipon paro.

³³ Ba iwa ge God dje naworika, une kogo dongall ta nayeika we dji.

³⁴ Djika kambono embe dji, ni mon poke ge ni djingdjang boll mon. Ni no kandja beke auno dje yenden mo? Ga kandja embe dje kere, lotu numb yei al dje orko wori.

Una pillgi nadjinj ge nalene emill yei una mal mor

³⁵ Juda una po iwa ge lotu numb dje orko wori we djimaka, Jisas pille po iwa ge kane embe dji, ni Una Wombe boll pillgi djinden mo?

³⁶ Djika une embe dji, Iwa Kerman, Una Wombe we djinden ge, na nakando, ni djimbenka na pillgi djino we dji.

³⁷ Djika Jisas embe dji, Una Wombe we djindo iwa ge, ipon ni kanin pora djindo, une ni boll kandja djindo we dji.

38 Djika une ge embe dji, Iwa Kerman, na pillgi djindo we dji. Dje kake gopiye boglo Jisas kandjiye amblo pla wori.

39 Yeika Jisas embe dji, makimb una singare ke yenj ge, na kandja dje pene worno dje woll. Na embe yeno ge, una nalene emill yenda una ge, yenekne nalene au djinda ba una nalene au dji kaninj una ge, yenekne nalene ge alla emill yenda moye we dji.

40 Une kandja embe djika Parisi una pende pille embe dji, ni kandja djinden ge, no nalene emill yei mormon dje pille djinden mo? dji.

41 Jisas embe dji, ye nalene emill ye paika, ye wambo napaika ba, no kane kune yenmon we djinj ge, ye wambo pamoro we dji.

10

Jisas kogsipsip tau iwa wopake moro

1 Jisas embe dji, na kandja kaima dje ye aundo, kogsipsip gull paknato moye ba, una ta gull djillake kere tambiye ta po plo dje er pakna punda ge, une geke bolo, kunumb nonda.

2 Kog sipsip kantau yendo iwa ge, une gull djillake yero al er pakna pundo.

3 Une pundaka gull djillake kantau yei iwa kond yaprdaka er pakna punda. Kog sipsip taimantaiman dje kandjine dale yau tondaka, une nubke ebriye pille er orko pine.

4 Yene sipsipiye i makai to kere, er wekle po djindaka sipsip une nubke pille are er pine.

⁵ Una djell ta wo kandja djinda ba, yene nubke ebriye napiye. Une punda al ge karkar napine, seke er pine.

⁶ Jisas kandja buko embe dji ge, una kandja me ge pillpol natoi.

⁷ Embe pille, Jisas kandja alla dje awo embe dji, sipsip gull djillake al ge na nanam moro.

⁸ Una asamoll woi ge, kunumb no, geke boi una woi. Kandja dji ge sipsip napi.

⁹ Gull djillake ge na moro. Una ta na moro al er pakna wone ge, er take dje napine, God i yem wordaka, ga orko pakna ye, kwa no embe ye wopake moye.

¹⁰ Kunumb una wonj ge, sipsip ye ke ye awo, togolo, kunumb nambon dje pille wonj. Ba na woll ge, sipsip wo pille, gun moye dje pille woll.

¹¹ Na sipsip kantau wopake yendo iwa moro. Sipsip wopake moye dje pille na gaklena aunaka, una na togoye. ¹² Boi iwa ta sipsip kantau yenda ba une wal ne namoro pille, kena simbill wo sipsip tano dje yei dal, une seke pundaka, kena wo sipsip to djelldjell worda.

¹³ Une seke punda ge, yene ku pille iwa djell ta sipsipiye kantau yeno dje piya ba, sipsip ke moye mo wopake moye ge une kanpol natonda.

¹⁴ Ba na kogsipsip kantau wopake yendo una moro. Na kogna sipsip mor ge, na kando, alla, ga na kaninj.

¹⁵ No embe yenmon mal ge, Nena na kando, alla na une kando. Na kogna sipsip wopake moye dje pille, na gaklena aunaka una wo na togoye.

¹⁶ Na kogna sipsip mor ge, pende dumo djell ta

mor. Na po dje i pakna wornaka, na nubkana ebriye ga porapora pille, epil taimane moye, kantau yenda iwa taimane moya.

¹⁷ Na gaklena aunaka una na togoyeke, na worgun puno mal ge pille, Nena na wopake kando.

¹⁸ Una na togopon dje yene ge, yenekne nomane paro mal pille na natane. Nanam gaklena aunaka tan. Alla na gaklena i gun worno ge, na nanam yeno. Na embe yeno ge, na Nena kandja dji mal pille yeno.

¹⁹ Jisas kandja embe djika, Juda una nomane djelldjell yei.

²⁰ Una pende embe dji, une kum pai, nomane ke yei. Ye namba yei pille, kandja dji al pille mor ne? dji.

²¹ Ba una pende embe dji, ge man. Kum una kandja djinj mal ge, une kandja embe nadjindo. Kum una po una nalene emill yei mor ge, amblo au dje aune kune nayendo we dji.

Juda una Jisas ke pille awi

²² Jerusalem kam bi yeeye yei ege ge yeika, Juda una ege kerman ta yei. Ge asa lotu numb kerman i God awi ge, egeye kerman ge pillau djika,

²³ lotu numb kerman gull pai al, Jisas er pakna pi. Po Solomon dumeye pakna po moika,

²⁴ Juda una wo Jisas gull bolo i pakna woro embe dji, ni ege momo kandja dje pene naworden, God iwa Krais dje worda wonda we dji ge, ni wale wonderen mo man ne? dji.

²⁵ Djimaka Jisas embe dji, na ye dje awill pora dji ba, ye napi paro. Na Nena kandja djindaka na po kogo embe yendo ge, ye kane kune yene ba,

²⁶ ye na sipsipna namoi pille ye napir.

²⁷ Na sipsipna nubkana djindo mal pille kane yenj. Na ga kando, na pundo al ge kambono are wonj.

²⁸ Na yewornaka kambono gun molo pane, kaima nagoye, man. Ga na aglena al paknato moyeke, una i orko worbon dje yene, man panda.

²⁹ Na sipsipna mor ge na Nena na awi. Une ker-man molo, una porapora kamblo aundo. Embe pille sipsip na aglena al mor, una i orko worbon dje yene, man panda.

³⁰ Na Nena boll taimane mormoll.

³¹ Jisas kandja embe djika, Juda una ku i tambon dje yemaka,

³² Jisas embe dji, na Nena kandja dji pille kogo wopake merke yell. Ba na kogo wopake namba mal yell pille, ye na ku tambon dje yenj?

³³ Djika ga embe dji, ni kogo wopake ta yen pille ku tambon dje nayenmon. Ni una moren ba ni God mal moyo dje yenden ge, no ni ku tambon we dji.

³⁴ Djimaka Jisas embe dji, ye loine bolo wori paro al ge God embe djindo,

Na kandja embe djindo, ye una porapora mor ge
god mal mor we dji   *(Buk Song 82.6)*

³⁵ Ye god mal embe mor we dje lo embe dji ge kandja kaima dji, kende nadji. Kambono god mal embe moi ba,

³⁶ na God wariye moro we djill ge, ye embe dji, ni God mal moyo dje yenden ge kune nayendo we dji. Na Nena dje wori makimb al woll ba, ye man djinj.

³⁷ God dji mal na embe nayell dal, ye na pillgi nadjine ba,

³⁸ na une kandja dji mal yendo. Ye na kandjina al pillgi nadjine ba, na kogo yendo ge ye pillgi djine. Ye embe yei dal, na Nena boll moyaka, une na boll moyaka, ye kane kune yene we dji.

³⁹ Jisas kandja embe djika, ga kaye tambon dje yei ba, une seke er

⁴⁰ nu Jodan konato pi. Jon asa kogo kindja ye, una nu pagle awo yei al ge une er pi.

⁴¹ Una merke Jisas moi al wo embe dji, Jisas kogo dongall yendo mal ge Jon embe ta nayeи ba, Jon Jisas pille kandja porapora dji ge une kandja kaima dji we dji.

⁴² Alla, dumo yei al ge, una merke Jisas boll pillgi dji.

11

Iwa Lasarus goi

¹ Dumo Betani yei al iwa Lasarus we dji ta moi, une ke toi. Betani ge Lasarus ambe Maria ne, Marta boll dumene.

² Maria moi ge une asa Jisas moi al wo kake al kopong ye, ngambale ene i Jisas kake al kill gui ana moi. Iwa ta ke toi we dji ge ana Maria age Lasarus ge ke toi.

³ Une ke toika ambe soka sigiye dje Jisas moi al worpill. Woro embe djipill, Iwa Kerman, iwa ta ni wopake kanin iwa ge une ke toi we djipill.

⁴ Jisas pille embe dji, une ke tondo ba nagoya. Une ke tondo ge, God kandjiye kerman panda dje une ke tondo. God kandjiye kerman pai dal, wariye ge aike kandjiye kerman panda we dji.

⁵ Jisas Marta ambe, Maria ne, agane Lasarus ge wopake kani ba,

⁶ Lasarus ke toi we dji al ge, Jisas er napi, moi dumo ge kune soka molo pai.

⁷ Ege soka erwo pika, Jisas kogoye una moi al embe dji, nono er yem Judia bon we dji.

⁸ Djika kogoye una embe dji, tisa, Judia una ni ku tambon dje yei. Ege ta momo napundo ba, ni er yem puno dje pren mo? dji.

⁹ Jisas embe dji, ege taimantaiman dje yero ge 12 pela awa dje yero. Armina wanmor una ge, olpa do au djindo pille kond kane waninj, kulngamb nayagne.

¹⁰ Ba una emill yendo al waninj ge, olpa do au nadjindo pille, kond nakane ambillambill ye waninj we dji.

¹¹ Jisas kogoye una moi al embe dji, nono ye nopin iwa Lasarus ge ou paro, na po to magno we dji.

¹² Djika kogoye una embe dji, Iwa Kerman, Lasarus ou pai dal, ke tondo ge pora djinda we dji.

¹³ Jisas kandja dji ge, Lasarus kaima goi dje pille dji, ba kambono pi ge Lasarus ou pai dje pi.

¹⁴ Alla, Jisas dje pene woro embe dji, Lasarus kaima goi we dji.

¹⁵ Ba na Lasarus boll namoll ge, na ye pille wo pill. Ge ye pillgi djine dje pille na wo pro. Une moro al ge nono er bon we dji.

¹⁶ Djika yene kogoye una Tomas kandjiye ta Didimus ge, embe dji, nono une boll aike po gopon we dji.

Una aglo erwo gun pine ge Jisas, na wal ne moro we dji

¹⁷ Kambono er Betani womaka, Jisas kani Lasarus ge kamasa goi. Una ipo gull toi pora djika, ege 4 pela wor pi we dji.

¹⁸ Betani ne, Jerusalem ge manda manda yepill, 3 kilomita mal embe yei.

¹⁹ Ana soka agane goi ge, Juda una merke wo soka wandill golo awo, aike mopon dje woi.

²⁰ Una Jisas wondo we djimaka, Marta ambe Maria kere er bekle po Jisas kondwe woi al pika, soka aike mopill.

²¹ Marta embe dji, Iwa Kerman, ni manda ba monka, na agana ge nagoika.

²² Ba na kando, ni wal porapora ino dje pren mal ge, ni kandja dje God aumbenka, une ni aunda we dji.

²³ Djika Jisas embe dji, ni agan alla aglo erwo gun punda we dji.

²⁴ Djika Marta embe dji, na kando, ege pora djinda kune, una aglo erwo gun pine ege, une aglo erwo gun punda we dji.

²⁵ Jisas embe dji, una aglo erwo gun pine ne, gun molo pane ge na wal ne moro. Una na boll pillgi dje molo goye ge, gun moye.

²⁶ Una gun molo na boll pillgi dji dal, kaima nagoye, man, gun molo pane. Na kandja djindo ge ni pin kaima paro mo? dji.

²⁷ Djika Marta owo dji. Iwa Kerman, Krais God wariye dje worda makimb al wonda we dji ge ni wale wonderen dje na pro we dji.

Lasarus goi Jisas wandill golo kimb yei

²⁸ Marta kere er yem po yene ambe Maria moi al kandja waye ye awo embe dji, tisa woi moro, ni we dji.

²⁹ Djika Maria ola dje aglo Jisas kanno dje pi.

³⁰ Jisas ola dje nawoi. Marta asamoll une boll mopill dumo ge Jisas molo pai.

³¹ Maria ola dje aglo, er bekle pi al ge, Juda una Maria boll numog aike moi una ge embe dji, age gull to pagi al Maria po kimb yenda pundo we dje ga are pi.

³² Pumaka Maria Jisas moi al po kake gopiye boglo Jisas kake al molo embe dji, Iwa Kerman, ni ba monka, na agana nagoika we dje

³³ kimb yeika, Juda una Maria boll aike woi una porapora kimb yemolmaka, Jisas kane wandill kerman kaima golo kimb yenda pai,

³⁴ une embe dji, ye une gull to pagi ge nam yero ne? dji. Ga embe dji, Iwa Kerman, ni wo kane! dji.

³⁵ Djimaka, Jisas kimb yei.

³⁶ Kimb yeika, Juda una embe dji, aya! Une Lasarus wopake kaima kani paro, kanme! dji.

³⁷ Una pende embe dji, une po una nalene emill yei una amblo au dje awi kani mal ge, une embe yeika Lasarus nagoika we dji.

Jisas Lasarus i gun wori

³⁸ Jisas wandill kerman golo, Lasarus gull to pagi al wo pillau dji. Gull to pagi ge ku mur ta yei al, gull to pagi. Ku kerman iwo ku mur djillake yei ge, pel dje pagi.

³⁹ Jisas embe dji, ku ge i worme! dji. Lasarus goi ambe Marta embe dji, Iwa Kerman, ku iworbon ba, une goi ege 4 pela wor pi, killang yenda we dji.

40 Djika Jisas embe dji, asa na ni dje awill, ni pillgi djin dal, God yembe dongall paro mal kanben we djill. Ge ni pren mo? dji.

41 Jisas kandja embe djika una ku i wormaka, Jisas kane pla woro embe dji, Nena, na kandja djindo mal ni pille moren ge na wopake we djindo.

42 Na kando, na kamang porapora yendo ge ni pille moren. Ni na dje worin woll ge, una aglo mor una pillgi djine dje na kamang yendo.

43 Kandja embe dje kere yau kerman to embe dji, Lasarus o! Ni er orko we! dji. **44** Embe djika, Lasarus aglo er orko woika, Jisas embe dji, une kake agle ne, gume djillake konkunom were pagi i worneke, er pundabe dji.

Una kerman Jisas togopen we dji

45 Juda una Maria boll onga no moi ge, Jisas yei mal pende merke kane pillgi dji.

46 Ba una pende Jisas yei mal po Parisi una dje awi.

47 Embe djimaka opa gale awi una kerman, Parisi ne, Juda una kerman kambono ge wo makai to molo embe dji, une ge kogo dongall merke yendo, nono namba yembon?

48 Nono kandja ta nadjipin dal, una porapora une boll pillgi djine. Rom una pille kunda wo nono lotu numb kerman to sellke seke woro, nono togoye we dji.

49 Ga moi al iwa taimanta moi ge kandjiye Kaiapas we dji. Kognumb yei kune ge, une opa gale awi una iwa kerman moi. Une embe dji, ye una mor ge dall kaima mor.

50 Ye pir mo? Nono Juda una iwa taimanta nono porapora pille goya ge kune yendo, nono porapora gopon ge kune nayendo we dji.

51 Une kandja embe dji ge yene nomane pai mal pille nadji. God dji mal pille dji. Juda una porapora nagoye, Jisas ga pille goya dje pille dji.

52 Une kandja dji ge Juda una taimane pille nadji, man. God yene wombaye dumo yemyem moye ge une iwordaka epil taimane moye dje dji.

53 Embe dji pille, kandja ngambale ta ye pagle, kondwe ta yendaka Jisas togopon we dji.

54 Kambono kandja embe djimaka, Jisas dumo Judia kere seke er dumo wapra ta manda yei al pi. Ge dumo Epraim po yene kogoye una boll aike moi.

55 Juda una ege kerman Pasopa we dji ge manda yeika, Juda una merke yenekne dumene kerker ge kere er Jerusalem pi. God wopake kanda dje pille yenekne gaklene al nu woro embe yemoi.

56 Kune ge lotu numb kerman gull pai al ge, una pakna molo Jisas kanbon dje pille kandja embe dji, ye namba we dje pir? Ege kerman yero ge une wonda mo man ne? dji.

57 Ge asa opa gale awi una ne, Parisi una Jisas kaye tambon dje kandja dje pene woro embe dji, ye Jisas kani dal, ye no dje aume! dji.

12

*Maria Jisas kake al kopong ye awi
(Matyu 26.6-13 ne, Mak 14.3-9)*

1 Kune ge ege 6 pela wor pundaka, ege kerman Pasopa we dji ge yenda paika, Jisas er Betani pi.

Betani ge Lasarus dumoye yei. Lasarus ge Jisas i gun wori iwa.

² Moi al una Jisas kwa kerman gale aumaka, une wo moi. Marta kwa gale iwo awika, Lasarus ge Jisas boll aike moika, ga boll kwa no moi.

³ Kwa no molmaka, Maria kopong ku kerman boi nume tuge ta iwo Jisas kake al kopong yei. Ge mirang wopake kaima yeika, ga porapora numog moi ge pi. Pillmaka kopong yei ge, Maria yene ngambale ene i kill gulo woro embe yemoi.

⁴ Ba Jisas kogoye una Judas Iskariot, Jisas ipo kundayem una aunda iwa ge, une embe dji,

⁵ kopong ge nono i ku bolo imbon ge, ku gol silpa 300* mal ipo una wal kannanoi una mor aupinka kune yeika, ba ana yendo ge kune nayendo we dji.

⁶ Une kandja embe dji ge una wal kannanoi una wopake moye dje pille nadji, une kunumb noi una moi. Ga ku bokisne yei ge une kantau ye, ku ge i nono yei.

⁷ Jisas embe dji, ni djinden ge kere! Ana kopong yendo ge, are na goyaka una na gull tane dje pille yendo.

⁸ Una wal kannanonj una mor ge ege ege ye boll moye ba, na ege ege ye boll namoyo we dji.

Opa gale awi una Lasarus togopon we dji

⁹ Juda una merke Jisas kanbon dje woi ba, pende Lasarus golo agi iwa ge kanbon dje woi eri.

¹⁰⁻¹¹ Jisas Lasarus yei mal ge Juda una merke kane opa gale awi una mop awo, Jisas boll pillgi

* **12:5:** Ku yero ge una kogo ye top i nonjka kognumb taimane dje erwo pundo mal ge ku kerman embe yei we dji.

dji. Embe pille, ga Jisas togopon we dji al ge Lasarus boll aike tambon we dji.

*Jisas king mal molo er Jerusalem pakna pi
(Matyu 21.1-11 ne, Mak 11.1-11 ne, Luk 19.28-40)*

¹² Kam tagika una Jisas er Jerusalem wondo we djimaka, una merke ege kerman kwa nambon dje Jerusalem wo moi.

¹³ Ga po iko djimai yeke mal embe amblo buko dje i, Jisas woi al yau to embe dji, God iwa kerman moyabe! God dje wori Israel una kingne wondo ge, God ye wopake ye aundabe! dji.

¹⁴ Djimaka Jisas kog dogi kop ta ap to ipi ge, God kandjiye Baibel al bolo wori pai ge embe djindo,

¹⁵ Ye dumo Saion una porapora mor ge kand nagolme! Ye kingne kog dogi kop ta ap to iundo! we dji *(Sekaraia 9.9)*

¹⁶ Una yau embe toi ge, Jisas kogoye una pillpol natoi. Ba, are Jisas aglo erwo gun pi, yene kandjiye kerman pai poke ge, una wo Jisas moi al embe yei ge, kandja Baibel al bolo wori pai mal ge megiye toi, kani.

¹⁷ Asa Lasarus goika, Jisas i gun wori kani una kandjabe tomaka una pi.

¹⁸ Une er Jerusalem wono dje yeika ga po kondwe tambiye molo kani.

¹⁹ Parisi una kane yenekne kandja embe dji, kaninj mo? Wal porapora yembon dje yepin ge man paro. Une pundo al ge una porapora are pinj we dji.

Grik una pende Jisas kanbon dje pi

²⁰ Ege kerman yei kune ge, una er Jerusalem wo moi ge dumo Grik una pende wo moi.

²¹ Pilip Galili paknato dumo Betsaida moi iwa ge une moika, Grik una wo embe dji, iwa kerman, no Jisas kanbonba dji.

²² Djimaka Pilip po Endru moi al djika, soka po Jisas moi al dje aupill.

²³ Dje aupillka Jisas soka mopill al embe dji, Una Wombe kandjiye kerman panda ege ge ipon yero.

²⁴ Na kandja kaima dje ye aundo, wal wit megiye yage kal makimb al to nagoi dal, megiye natonda ba alla, yage kal togoya ge megiye merke tonda.

²⁵ Una yenekne pille pla yemoye ge, goye ba, alla una makimb al wanmoye mal, ke pille awi dal, gun molo pane.

²⁶ Una ta na kogena yembon dje piye una ge, na puno al ge are pine. Na po moyo al ge, ga wo na boll aike moye. Una na kogena yemoi dal, na Nena ga kandjine amblo pla worda, kandjine kerman panda we dji.

Una Wombe amblo pla worne

²⁷ Ipon na nomana paknato ge imb kerman paro. Nena, wal na boll wono dje yendo ge ni iworbén. Na kamang embe yeno ba kune nayenda. Na dje worin woll ge wal embe mal na boll wonda dje pille dje worin woll.

²⁸ Nena, ni kandjin ge kerman pandabe! dji. Djika God kupill al molo embe dji, na yell kandjina kerman pai pora dji, alla yewornaka kerman kaima panda! we dji.

29 Djika una aglo moi ge pille embe dji, kam kal dji paro we dji ba, una pende embe dji, tau agelo une moi al ge ta wo dji paro we dji.

30 Djimaka Jisas embe dji, na Nena kandja ipon djindo ge, na pille nadjindo, ye pille djindo we dji.

31 God makimb una singare ta yene mal omuk tonda ege ge, ipon yero. Iwa ta makimb una kantau yendo iwa ge, God to kamblo kal woro kerda.

32 Ipon na makimb al wondo ba alla, are una na amblo pla worne kune ge, na una porapora dje i pakna wornaka, nanam moro al moye we dji.

33 Une kandja embe dji ge une goya mal pille dji.

34 Djika una merke molo embe dji, God lo dje awo Baibel al bolo wori pai ge no kere kanpin, iwa Krais wonda we dji ge une nagoya, molo pamoya ba, ni djinden ge, una wo Una Wombe amblo pla worne we djinden ge, me namba mal pai pille djinden? Una Wombe ge una ne mal ne? dji.

35 Djimaka Jisas embe dji, wamo sua do au djindo al ge ye boll ege tuge ta djinda. Ye au djinda al ge wanmoye. Man panda, emill ge wo ye to bi djindaka, ye ambillambill ye wanmoye.

36 Wamo sua do au djindo, we djindo ge, ye pillgi dje molme! Ye embe yei dal, ye wamo sua wombaye moye we dji.

Juda una merke Jisas boll pillgi nadji

Jisas kandja embe dje kere, una merke moi ge une kere po seke pamoi.

37 Une kogo dongall merke yei, una ge kani ba, pillgi nadji.

38 Kambono yei mal ge propet Aisaia asa pepa boi mal ge megiye toi. Une pepa bolo embe dji,

Iwa Kerman, no ni kandjin dje pene worpin ba una napi. God iwa kerman kogo dongall yei ba una nakani we dji *(Aisaia 53.1)*

39 Baibel kandja embe dji pille kambono pillgi djine napai. Una embe yei ge Aisaia pepa ta boi ge embe dji,

40 God kambono nalene al ge amblo pel ye, nomane amblo bi dje awi. Na embe nayellka kambono nalene al wal kanpol to, pillpol to, nomane ake tomaka, na i gun worillka we dji *(Aisaia 6.10)*

41 Aisaia asa pepa boi ge, Jisas kandjiye kerman pai kani pille une pepa embe boi.

42 Juda una kerman merke Jisas boll pillgi dji ba, Parisi una no lotu numb to orko worne pa djindo dje pille, Jisas boll pillgi dji ge dje pene nawori.

43 Ga embe yei ge ga kandjine amblo pla worne dje pille yei, God amblo pla worda dje nayei.

Jisas kandja dji ge una singare yene mal omuk tonda

44 Jisas yau to embe dji, una na boll pillgi djinj una mor ge, na taimane pillgi nadjinj, na Nena dje wori woll iwa ge pillgi djinj.

45 Una na kaninj ge, na dje wori woll iwa ge boll aike kaninj.

46 Na makimb al woll ge wamo sua mal embe woll. Una na boll pillgi djine ge, emill yenda al po djine dje pille woll.

47 Na kandja djindo ge una pille nayei dal, na jas mal embe namoyo, na kot piyo dje pille nawoll, na makimb una i yem worno dje pille woll.

48 Ba una ta na we dje pille mop awo, na kandja djindo mal nayei dal, ege pora djinda kune ge, kot al pineke jas ta moy. Na kandja djill mal ge yene jas mal embe molo kot djinda.

49 Na nomana pai mal ge na kandja dje ye naundo, na Nena na dje wori woll iwa ge une kandja dji mal ge pille na dje ye aundo.

50 Na kando, une kandja dongall dji ge una gun molo pane dje pille dji. Embe pille, na kandja djindo ge na Nena kandja dje na awi mal ge pille djindo we dji.

13

Jisas kogoye una kakene al was ye awi

1 Ege kerman Pasopa manda yeika, Jisas kani yene makimb al moi ege ge pora dji, er Ne moi al punda manda yeika, yene unakiye makimb al moi ge une kamasa kanwopake kani mal, ipon une goya ege manda yei pille, une ga kanwopake ye pamoi.

2 Olpa er kal puno dje yeika, kambono kwa no molmaka, Saimon Iskariot wariye Judas moi ge, Satan asamoll une kamale toika, Jisas i kundayem una auno dje pille moi.

3 Jisas kani Ne ge wal porapora i yene agle al wori. God makimb al dje wori woi ge ne, er yem

God moi al puno dje yei ge, une kane kune yei. Ge pille,

⁴ kambono kwa no moi al ge, une aglo molo kon momo wori ge, gulo kal woro, kon taul ta i yale pagle,

⁵ nu kolo i kuiamb al woro i, kogoye una moi al kakene al was ye awo, kon taul yale pagi ge i kill gulo woro awi.

⁶ Po Saimon Pita kake al was yeno dje yeika, Pita embe dji, Iwa Kerman, ni na kakena al was ye auno dje yenden mo?

⁷ Djika Jisas embe dji, na ipon manda yendo ge, ni pillpol natonden ba, are ni pillpol tamben.

⁸ Djika Pita embe dji, ni na kakena al nu was ye naumben, man we dji. Jisas embe dji, na ni kaken al nu was ye nawill dal, ni na kogena una namopen.

⁹ Jisas kandja embe djika Saimon Pita embe dji, Iwa Kerman, ni na kakena al nu was ye aumben pandaka, na kakena al taimane ge nu was nayemben, aglena ne, ngambalna ge, boll aike nu was ye aumben we dji.

¹⁰ Djika Jisas Pita moi al embe dji, una gaklene al nu was ye awi dal, alla nayene, kakene taimane ge nu was yeneke djengimb napanda, kiwa moye. Alla, ye mor ge, djengibne pai pora dji ba, iwa taimanta djengibye ge pamoro.

¹¹ Ye porapora djengibne pai pora dji ba, iwa taimanta djengibye pamoro we dje Jisas embe dji ge, iwa ge une i kundayem una aunda dje pille dji.

¹² Jisas ga kakene al nu was ye awo kere pagle, une kon momo alla iworo, ami dje molo embe dji,

na ipon ye kakene al nu wordo ge ye pillpol tonj mo?

¹³ Ye na we dje kandja embe djinj, une nono tisane moro, nono iwa kerman moro we djinj. Ye kandja kune djinj, na wale moro.

¹⁴ Alla, na ye Iwa Kerman moro, ye tisane moro pille, na ye kakene al nu was ye nauno mal paro ba, na ye ombine dje aundo. Ta yemolo una ta kake al nu was ye aundaka, ta yemolo ta kake al was ye aundaka embe yene dje pille yendo.

¹⁵ Na wal su ye aundo. Na yendo mal ge, ye embe yene dje pille yendo.

¹⁶ Na kandja kaima dje ye aundo, iwa kerman kambono mor ge, plato mor, ga boine ge kal to mor. Una kandja sigiye dje worinj una ge, plato mor, ga dje wori pinj una ge kal to mor.

¹⁷ Na ipon kandja djindo ge, ye kaninj. Ye pille yei dal, ye wopake piye.

¹⁸ Na kandja djindo ge ye porapora pille nadjindo. Na dje indo una mor ge na kando ba, God kandjiye Baibel al bolo wori pai ge megiye tonda dje pille na kandja embe djindo,

Iwa ta na boll aike kwa nopill iwa ge, yene kake i
pla woro na tano dje yei we dji (*Buk Song 41.9*)

¹⁹ Ipon na kandja dje ye aundo ge, megiye natondo ba, are megiye tonda. Toi dal, ye na wale wondo we dje pillgi djine.

²⁰ Na kandja kaima dje ye aundo, na una dje worna pineke una djembon to awi dal, ga na we dje pille djembon to aune. Una na we dje pille

djembon to aune ge, na dje wori woll iwa ge pille
djembon to aune.

Judas Jisas ipo kundayem una awi
(*Matyu 26.20-25 ne, Mak 14.17-21 ne, Luk 22.21-23*)

²¹ Jisas kandja embe dje kere, yene nomane urup kerman djika, une kandja embe dji, na kandja kaima dje ye aundo, ye una mor ge, iwa taimanta na kundayem una aunda we dji.

²² Djika yene kogoye una yenekne kane, ge una ne mal pille djindo ne dje pi.

²³ Jisas kogoye iwa taimanta moi, Jisas une wopake kane kane yei. Iwa ge Jisas moi al yage goniye al pai. Paika Saimon Pita sing to pagle embe dji,

²⁴ ge una ne mal pille djindo ne? dji.

²⁵ Djika iwa ngambale Jisas goniye al woro moi iwa ge, embe dji, Iwa Kerman, ni una ne mal pille djinden ne? dji.

²⁶ Jisas embe dji, iwa ta kwa nuye moyo al ge na kwa i to bale auno iwa ge, une ge wale moyo we dji. Une kandja embe dje kere, kwa nuye moi al to bale i, Saimon Iskariot wariye Judas ge awi.

²⁷ Ika Satan er Judas tukiye al er pakna pika, Jisas une moi al embe dji, ni yeno dje pren ge ola dje ye ye dji.

²⁸ Jisas kandja embe dji ge, kwa no moi kam-bono ge pillpol natoi.

²⁹ Judas ku megiye bokis kantau yei pille ga embe dje pi, Jisas kandja djindo ge, Judas po ege kerman yenda al kwa top tonda dje pille djindo

mo, mo une ku megiye ipo una wal kannanonj una aunda dje pille djindo dje pi.

³⁰ Judas kwa i pagle, ola dje er bekle emill yei al pi.

Jisas kogoye una moi al kandja lo kindja dje awi

³¹ Judas er pika Jisas embe dji, ege ipon manda yero ge Una Wombe kandjiye kerman pai pora djindo. Une kandjiye kerman paro ge alla God kandjiye aike kerman paro.

³² God kandjiye kerman panda ge, Una Wombe kandjiye amblo pla wordaka, kandjiye kerman panda, alla une embe yenda ge, ola dje yenda.

³³ Wombana kambono ye mor ge, ege kembis ta molo ye na we dje pille dulo wone ba, na Juda una kandja dje awill mal ge, na ipon kandja ge dje ye aundo, na er puno al ge, ye are wone kune nayenda.

³⁴ Na kandja lo gun ta dje ye aundo, ye yenekne mor al taimantaiman dje kanwopake yeme! Na ye kanwopake yendo mal ge, ye yenekne kanwopake yemolme!

³⁵ Ye yenekne kanwopake kani dal, una porapora embe dje kanne, ye Jisas kogoye una kaima mor dje kanne we dji.

Jisas embe dji, Pita, ni na mop aumben we dji

(Matyu 26.31-35 ne, Mak 14.27-31 ne, Luk 22.31-34)

³⁶ Djika Saimon Pita embe dji, Iwa Kerman, ni er nam punden? Jisas embe dji, na er puno al ge ni na boll nawomben ba, are ni na boll wombén we dji.

³⁷ Djika Pita embe dji, Iwa Kerman, na ni boll nawono we djinden ge me namba mal pai pille na

nawono? Una na tane ge pora, na ni pille goyo we dji.

³⁸ Djika Jisas dji mal, ni na pille gopen mo? Na kandja kaima dje ni aundo, ni kune sokara na nakando we djimbenka, ka kondwale yau tonda we dji.

14

Una er Nane Kerman moro al pine ge Jisas kondwe moro

¹ Jisas kandja embe dji, ye nomane urup napanda. Ye God boll pillgi djinj ge, ye na boll aike pillgi djine.

² Na Nena numbiye al ge rum merke yero, ye wo moye dumo ge, na po amblokun yeno. Na embe yeno dje napillka na kandja ge, dje ye nawillka.

³ Dumo ye wo moye al ge, na po amblokun ye kere, are yem wo ye dje i nanam moyo al ge wornaka, nono aike mopon.

⁴ Alla na dumo puno al ge ye kondwe kaninj we dji.

⁵ Djika Tomas embe dji, Iwa Kerman, ni dumo po mopen al ge no nakanmon, kondwe yero ge no namba mal ye kanbon ne? dji.

⁶ Djika Jisas embe dji, kondwe ge na moro. Kandja kaima ge na moro. Una gun moye ge, na wal ne moro. Una na Nena moro al wombom dje yene ge, kondwe djell ta nayero, na taimane moro.

⁷ Ye na pille kane yemaka, ye na Nena pille kane yemaka, ipon ye na kaninj ge, ye une kani pora djindo we dji.

⁸ Djika Pilip embe dji, Iwa Kerman, ni Nan no ombine dje aumbenka, no kanbonka kune yenda we dji.

⁹ Djika Jisas dji mal, Pilip, na ye boll kanan moll, na moro mal ni nakanden mo? Ni nan no ombine dje aumben we djinden ge, namba mal pai pille djinden? Una na kaninj una ge, na Nena kaninj una mor.

¹⁰ Na Nena na boll moraka, na une boll moraka yenmoll ge, ni pillgi nadjinden mo? Na kandja djindo ge na nomana pai mal pille nadjindo, Nena na boll moro iwa ge, yene kogoye paro mal ge na yendo.

¹¹ Nena na boll moraka, na une boll moro we dje na kandja embe djindo ge ye pillgi djine. Mo, man panda, ye na kogo yendo mal kane, no soka mormoll mal pillgi djine.

¹² Na kandja kaima dje ye aundo, na boll pillgi djinj una mor ge na kogo yendo mal embe yene. Na Nena moro al er punaka, kambono kogo yene ge na kogo yendo ge kamblo aune.

¹³ Wal porapora ye na kandjina al pille kamang yene ge, na kaima ye auno. Na embe yeno ge, na Nena kandjiye kerman panda.

¹⁴ Ye wal porapora na kandjina al kamang ye awi dal, na yeno we dji.

Jisas embe dji, na dje wornaka God Murble ge wonda we dji

¹⁵ Jisas kandja embe dji, ye na kanwopake yei dal, ye na kandja djino mal karkar yene.

¹⁶ Na djinaka na Nena dje wordaka, ye pak to aunda una ta ye boll wonda. Une ye boll ege ege moyo, pora nadjinda.

¹⁷ Ge yene Murble ge pille djindo. God Murble ge kandja kaima djindo una moro. Makimb una ine kune nayendo, ga kanpol natonj, nakaninj. Ba ye kaninj, une ye boll moro. Are une ye nomane al moyo.

¹⁸ Na ye kernaka womba bine mal embe sulo dje moye ge kune nayendo, na alla er yem wo ye boll moyo.

¹⁹ Ege kembis ta molo er pundaka, makimb una ipon na kaninj mal ge, alla nakanne. Ba ye kanne. Na gun moro mal ge, ye para gun moye eri.

²⁰ Na erwo gun punaka, ye embe dje kanne, na Nena boll aike moro, ye na boll aike mor, alla na ye boll aike moro we dje kanne.

²¹ Na kandja lo djindo mal una karkar yei dal, na wopake kanne una moye. Una embe yene ge na Nena wopake kandaka, na ga kanwopake yeno. Alla na kaima moro mal ombine dje aunaka ga kanne we dji.

²² Iwa Judas Iskariot we dji ge man, Judas ta. Une Jisas moi al embe dji, Iwa Kerman, ni kaima moren mal ombine dje aumben no kanbon ba, makimb una nakanne we djinden ge, namba mal pai ne? dji.

²³ Djika Jisas embe dji, una na wopake kani dal, na kandja djino mal yene. Embe yene ge na Nena wopake kanda, no wombollka ga boll aike mopon.

²⁴ Una na wopake nakani dal, na kandja djino mal nayene. Alla na kandja djindo mal pir ge, na kandjina man, na Nena dje wori woll iwa kandja djindo mal ge pir.

²⁵ Na ye boll aike moll kune ge na kandja ge dje ye awill.

²⁶ Ba na kandjina al God dje worda ye pak to aunda una wonda. Ge God yene Murble dje worda wonda. Une wal porapora ye beke aunda. Alla, na kandja djill ge ye dall ye djine dje pille, une ye nomane amblo au dje aundaka piye.

²⁷ Na ye kere er puno ge, na ye boll ellne tukne amblo arngan ye awo er puno. Makimb una ellne tukne arngan yendo mal ge na ye mor al embe naundo. Na nanam ellna tukna arngan yendo mal ge, na ye aundo. Ye kand nagoye, ye nomane urup nadjinda.

²⁸ Asa na kandja dje ye awill ge embe djill, na ye kere er puno ba, alla are na yem wono we djill. Na Nena na kamblo aundo pille, ye na wopake kanmaka, na Nena moro al er puno we djill ge ye pille wo pillmaka.

²⁹ Wal are wonda mal na ipon kandja dje ye aundo. Wonda kune ge, ye pillgi djine dje na djindo.

³⁰ Na ye boll kandja momo ta nadjino, makimb una kantau yendo iwa ge manda woi pora dji. Une na boll wal ta yenda kune nayenda.

³¹ Ba na Nena kandja porapora dje awo yemben we dji mal ge na yeno. Na embe yell dal, na Nena wopake kando mal makimb una kanne we dji. Dje kere embe dji, ye agiye, nono er bone dji.

15

Jisas iko wain mal kaima moro

¹ Jisas embe dji, na moro ge iko wain kaima moro. Alla iko wain mau ne ge na Nena moro.

² Iko wain me ge na moro. Ole porapora megiye natoi dal, na Nena to worda. Megiye ta toi dal, une megiye merke tonda dje pille yeke ne, ole agle ke ge kelip to worda.

³ Na kandja dje ye awill pir al ge, ye djengibne pai pora dji.

⁴ Ye na boll aike moyeke, na ye boll aike moyo. Ba ole me al napai dal, megiye natonda. Natonda mal ge, ye na boll aike namoi dal, ye megiye ge natonda.

⁵ Na iko wain me moro, ye iko ole agle mor. Una ta na boll aike moyeke, na ga boll aike moll dal, megiye ge merke tonda. Ba alla, ye na boll aike namoi dal, wal porapora yembon dje yene ge kune nayenda. ⁶ Una na boll aike mopon dje napiye ge, iko ole ke mal embe moye. Ole ke moraka kelip to worinj mal embe una kelip to i orko worne, gorowill goyaka, i makai to moglo wamo gaye.

⁷ Ye na boll aike moyeke, na kandja djindo mal ye boll pandaka, ye wal porapora kamang ye aune ge, ye ine.

⁸ Ye megiye ge merke toi dal, ye na kogena una moyeke, na Nena kandjiye kerman panda.

⁹ Na Nena na wopake kani mal embe, na ye kanwopake yell. Na ye kanwopake yendo mal ge, ye paknato molo pane.

¹⁰ Na Nena kandja dje awi, na embe yell pille une na wopake kane pamoro. Yendo mal embe, na kandja dje ye awill mal ge, ye embe yei dal, na ye wopake kane pamoyo.

¹¹ Ipon na kandja dje ye aundo ge, na wopro mal embe ge, ye wopille moye dje pille djindo. Ye wo kaima pille moye mal ge, na kandja embe djindo.

12 Na kandja dongall ta dje ye aundo ge embe djindo, na ye wopake kando mal ge, ye mor al taimantaiman dje kanwopake yene.

13 Una wopake kaninj me er wekle pundo ge embe paro. Iwa ta yene ye noi una wopake moye dje pille yene aundaka, una togoye.

14 Na ye kandja dje aundo mal ge, ye embe yei dal, ye na ye noll una moye.

15 Boi una yenekne iwa kerman kogo yendo mal nakaninj. Ge pille, ipon na ye boi una mor we nadjino. Na Nena kandja porapora dje na awi mal ge, na ye dje pene woro awill pille, ye na ye noll una mor we djino.

16 Ye na dje nai. Na ye dje ill, ye po kogo yeneke megiye tonda dje pille dje worill. Ye megiye ge to pa pundaka, ye wal porapora na kandjina al kamang yei dal, na Nena ye aunda.

17 Na kandja lo dje ye aundo ge embe djindo, ye mor al una taimantaiman dje kanwopake yene!

Makimb una Jisas kogoye una ke pille aune

18 Jisas embe dji, makimb una mor ge ye ke pille awi dal, ye pille moye, ga na asamoll ke pille awi.

19 Ye makimb una moi mal molmaka, makimb una ye wopake kanmaka. Ba, na ye dje i djell worill pille, ye makimb una mor mal embe namor. Namor pille, ga ye ke pille awinj.

20 Na asa kandja dje ye awill mal ye pillpol to moye. Na embe djill, boi una yenekne iwa kerman moye ge kamblo naune. Ge pille, una na ye ke ye awi mal embe, ga ye para ye ke ye aune. Una na kandja djino mal pille yene ge, ye kandja djine mal pille yene.

²¹ Ye na wombana mor pille, ga ye ke ye aune. Na dje wori woll iwa nakaninj pille, ga ye ke ye aune.

²² Na asamoll wo ga moi al kandja ta nadjillka, nono wambo naparo we djine ge kune yeika ba, na wo kandja dje awill pille, wambo naparo we djine ge kende djine.

²³ Una na ke kane awi dal, na Nena para kanke kanne.

²⁴ Na kambono moi al wo kogo kiwa ta yellka, ga no wambo naparo we djimaka ge kune yeika ba, na wo kogo dongall yell, kogo una nayenj mal yell pille, ga na Nena boll aike kanke kani.

²⁵ Ge pille, Baibel kandja ta dje bolo pagi mal ge megiye toi. Embe dji,

Wal me ta napai al ga na kiwa ke pille awi we dji
(Buk Song 35.19 ne, 69.4)

²⁶ Na Nena Murble moro ge, une ye pak to awo, kandja kaima djindo una moro. Une na Nena boll aike mormell, na dje wornaka une ye mor al wonda. Na kaima moro mal une dje pene worda.

²⁷ Alla ye para dje pene worne. Na kogo kindja ye po ipon woll ge, ye na boll aike wani pille, ye dje pene worneke una piye we dji.

16

¹ Na kandja embe dje ye aundo ge, ye na mop awo djine dje pille djindo.

² Juda una ye lotu numb dje orko worne. Are ege ta yendaka una ye togoi dal, no God kogoye pai mal yepin we djine. ³ Una embe yei dal, ga na Nena boll kanpol natane dje pille yene.

⁴ Asa na ye boll moll kune, ga wo embe yene we nadjill. Ba una embe yene mal pai pille, na ye pille kane yene dje djindo.

God Murble ge kogo yendo mal Jisas kandja djindo

⁵ Ba ipon na dje wori woll iwa moro al ge puno, alla, ye porapora na er nam punden ne dje ge ta nadjinj.

⁶ Na er puno we djill ge, ye nomane al urup dji.

⁷ Ba na kandja kaima dje ye aundo, na er puno ge, ye wopake moye dje pille puno. Na er napill dal, ye pak to aunda una nawonda. Ba na er pill dal, na dje wornaka une ye moye al wonda.

⁸ Une wo makimb una moye al kandja dje aundaka ga pillpol tane, singare ke me ge ne, singare wopake me ge ne, God nono kot ye aunda ge pillpol tane.

⁹ Singare ke me we djindo ge, ga na boll pillgi nadjinj pille djindo.

¹⁰ Singare wopake me we djindo ge, na er Nena moro al punaka ye na nakanne pille djindo.

¹¹ God una kot ye aunda me ge, embe paro, makimb una kantau yendo iwa ge God dji pora dji, une er wamo al punda.

¹² Na kandja merke ye dje auno dje pro ba ipon ye pille ine kune nayendo.

¹³ Ba God Murble kandja kaima djindo una ge, une wo ombine dje aundaka, ye kandja kaima porapora kane kune yene. Une wo kandja djinda ge yene nomane paro mal nadjinda, God kandja dji pi ge wo djinda. Wal are wonda mal, une kandja embe dje ye aunda.

14 Na kandja dje une auno mal, une kandja ge dje ye aunda. Djindaka, na kandjina kerman panda.

15 Na kandja dje une aunaka, une pille ye dje aunda we djindo ge, na Nena wal porapora yero ge na wal moro pille djindo.

Una ellne tukne ke paro ge alla are arnganyenda

16 Ege tuge ta erwo pundaka ye na nakanne ba, are ege tuge ta erwo pundaka ye alla kanne we dji.

17 Djika kogoye una pende yenekne kandja dje embe dji, ege tuge ta wor pundaka ye na nakanne ba, are ege tuge ta erwo pundaka ye alla kanne we djindo ge, namba mal yei pille djindo? Alla, na er Nena moro al puno we djindo ge, namba mal yei pille djindo?

18 Ege tuge ta wor punda we djindo ge me namba mal paro? Une kandja me embe mal djindo ge no pillpol natonmon we dji.

19 Kogoye una kandja dje pupon dje molmaka, Jisas kane embe dji, ege tuge ta erwo pundaka, ye na alla kanne we djill ge, ye na dje pupon dje yenj mo?

20 Na kandja kaima dje ye aundo, ye kimb kallngane yene ba, makimb una wopille moye. Ye ellne tukne ke yenda ba, are arngan yenda moye.

21 Ana womba kuyo dje yenda ge, gakle ngembill yenda ba womba kuyaka, gakle ngembill yei mal ge, napiya. Womba ta makimb al moi dje kane wo piya.

22 Embe mal ge, ipon ye ellne tukne ke yendo ba, are na wo ye kanno kune ge, ye wopiye. Ye

wopiyek, una kamblo kal worbon dje yene ge kune nayenda.

²³ Ye na alla kanne kune ge, ye na moro al wal imbon dje nayene, man. Na kandja kaima dje ye aundo, ye na kandjina al na Nena kamang yei dal, wal porapora ye djine mal une ye aunda.

²⁴ Asa ye kamang embe naye ba, ipon na kandjina al kamang yeme! Embe yei dal, ye wal djine mal aundaka, ye ellne tukne arngan yenda.

Makimb walyembe pai ge Jisas kamblo kal wori

²⁵ Jisas embe dji, na kandja dje ye aundo ge, kandja buko eri djindo ba, are na kandja buko nadjino, na Nena moro mal dje pene wornaka ye piye.

²⁶ Kune ge, ye na kandjina al kamang yene. Na ye pille Nena kamang ye nauno, man

²⁷ na Nena yene ye wopake kando. Ye na wopake kaninj, God na kaima dje wori woll ge, ye pillgi dji pille, une ye wopake kando.

²⁸ Na Nena na dje wori makimb al woll, alla ipon na makimb al kere er yem Nena moro al puno we dji.

²⁹ Djika, kogoye una embe dji, aya, ipon ni kandja dje pene worden, kandja buko ta nadjin-den.

³⁰ Ni wal porapora kane kune yenden mal ge ipon no kane kune yenmon. Una ni boll kandja dje piye kune nayendo. Ge pille no kanmon, God ni dje wori won we dji.

³¹ Djimaka Jisas embe dji, ye ipon pillgi djinj mo?

³² Ege ta yenda we djill ge ipon yero. Una wo ye to worneke, ye er dumene al djelldjell po kerne. Nanam moyo ba, nanam kaima namoyo, Nena na boll moyo.

³³ Na kandja ipon djindo ge, ye na we dje piyeke, ye ellne tukne arngan yenda dje pille djindo. Ye makimb al moye ge, imb kake moye ba, kand nagoye. Makimb wal yembe pai ge, na kamblo kal woro kerill we dji.

17

Jisas kogoye una pille yene Ne moi al kamang ye awi

¹ Jisas kandja embe dje kere, une kane kupill al woro embe dji, Nena, ipon yero ge, ni warin kandjiye amblo pla worbenka, warin ni kandjin amblo pla worda. ² Ni na namba awinka na una porapora kantau yendo. Una ni na awin una porapora mor ge, na i gun wornaka gun molo pane.

³ Una gun molo par ge me embe mal paro. Ga ni God kaima moren ge pille kane ye, na Jisas Krais dje worin woll ge, pille kane ye, embe yene.

⁴ Na makimb al wanill ge, ni kogen na yeno dje pille dje worin ge, na porapora yekerill, ni kandjin kerman pai.

⁵ Nena, ipon ni na kandjina amblo pla woro awe! Asa kupill makimb beke nayen kune, nono aike mopillka, na kandjina kerman pai mal ge, ipon embe ye awe!

⁶ Makimb una ni dje orko woro na awin ge, na ni kandjin dje pene worill pi. Ga ni wombán mor. Ni

kambono i na awinka, ni kandja djin mal ga pille kane yei.

⁷ Ipon ga embe dje kaninj, wal porapora ni na awin wal ge, ni taimane molo na awin dje kaninj.

⁸ Ni kandja dje na awin mal ge, na dje awillka ga pi. Na ni boll molo kere er woll mal ga pille kane ye, ni na dje worin woll mal pillgi djinj.

⁹ Na kamang yendo ge na makimb una pille kamang nayendo, ni na awin una, ga ni unaken mor pille kamang yendo.

¹⁰ Na wombana porapora mor ge ni wombana mor. Ni wombana porapora mor ge na wombana mor. Ga embe ye mor ge na kandjina kerman paro.

¹¹ Na makimb al moll pora dji, ga makimb al molo pine ba, na ni moren al er wondo. Nena, ni wopake ta mal moren, ni kandjin dje na awin al ge, ni kambono kantau wopake yemberka, nono taimane mormoll mal ge, kambono embe nomane taimane panda moye.

¹² Na kambono boll aike wanmoll ege ge, ni kandjin dje na awin mal ge, na kantau wopake yellka ga er take dje napi. Ba, iwa taimanta er take dje punda mal moi ge, une er take dje pi. Baibel une pille kandja bolo wori pai mal ge kaima yei.

¹³ Ipon na er ni moren al wondo, na makimb al molo kandja dje kambono awill ge, na wopro mal, kambono kumbene al wo embe piye dje pille dje awill.

¹⁴ Ni na kandja dje awin mal ge, na kambono moi al dje awill ba, na makimb una mor mal embe namoro mal ge, kambono para namor pille, makimb una ke kani.

15 Ni kambono i orko worbenka makimb al namoye dje pille na nayendo. Satan ga kamalne to djinda dje pille djindo.

16 Na makimb una mor mal embe namoro. Namoro mal, kambono embe namor.

17 Ni kandja djinden ge kandja kaima eri djinden. Ni kandjin kaima paro al ge, ga ni wombán kaima moye dje pille djindo.

18 Ni na dje worin makimb al woll mal ge pille, na ga makimb una mor al dje pakna wordo.

19 Na kambono pille nanam i ni awo, ni kogen taimane ge na yendo. Na embe yendo mal ge, ga yenekne i ni awo, nenem unaken kaima moye.

20 Na kamang embe yendo ge na ga pille kamang nayendo, man, ga po kandja dje auneke una na boll pillgi djine una ge, na kambono ge pille aike kamang yendo.

21 Ga porapora nomane taimane panda dje na kamang yendo. Nena, nono taimane mormoll mal embe, kambono wo nono boll aike moyeke nono porapora una taimane mal embe mopon. Ni na boll morenka, na ni boll moraka yenmoll mal ge, kambono para embe moye. Moi dal, ni na dje worin woll mal ge, makimb una pille kane yene.

22 Ni na kandjina amblo pla worin mal embe, na kambono kandjine amblo pla woro aundo. Na embe yendo ge, nono una taimane mal embe mormoll ge, kambono iwa taimane mal embe moye.

23 Na kambono ge boll aike moyo, ni na boll aike mopen. Embe yemboll ge kambono una taimane mal embe kaima moye. Moi dal, makimb una embe dje kanne, ni na dje worin woll. Alla, ni

na wopake kanin ge, kambono para ni ga wopake kanden dje kanne.

²⁴ Nena, una ni na awin una ge, na moro al ge aike moye. Embe moi dal ga na au dji al moro ge ne, kandjina kerman paro ge kanne. Ge na kandjina amblo pla worin ne, au dji al moro ge, ni wal nabekin poke ge, ni na wopake kanin pille awin.

²⁵ Nena wopake, makimb una ni kane kune nayenj ba, na ni kando. Alla ni na dje worin woll ge na kogena una kaninj.

²⁶ Ni moren mal na kambono moi al ombine dje awill, alla na ombine dje awo pamoyo. Yeno ge, ni na wopake kanden mal embe ge, kambono una djell wopake kanneke, na kambono boll aike moyo we dje Jisas embe dji.

18

*Judas Jisas i una awi to kaye toi
(Matyu 26.47-56 ne, Mak 14.43-50 ne, Luk 22.47-53)*

¹ Jisas kamang embe ye kere, une kogoye una boll er nu Kidron konato po iko olip mau ta yei al er pakna pi.

² Iko olip mau ge Jisas kogoye una boll kune merke pi pille, Judas Jisas i kundayem una aunda iwa ge kani.

³ Embe pille Judas po ami una ne, opa gale awi una kerman ne, Parisi una yenekne eine dji womaka, une ga boll aike po wamo sua gale i, djebainat amblo er iko olip mau pakna pi.

⁴ Pumaka Jisas wal pillau djinda wal ge pille kane ye embe dji, ye una ne mal pille kuro wonj ne? dji.

⁵ Djika kambono embe dji, no Nasaret iwa Jisas ge pille kuro wonmon we dji. Djimaka Jisas embe dji, na wale moro we dji. Una merke wo moi al ge Judas, Jisas i kundayem una aunda iwa ge une para pakna aike aglo moi.

⁶ Jisas, na wale moro we djika, kambono mop mop kill po yage makimb al pai.

⁷ Pamaka Jisas kandja alla dje embe dji, ye una ne mal pille kuro wonj ne? dji. Ga embe dji, Nasaret iwa Jisas ge pille kuro wonmon we dji.

⁸ Djimaka Jisas embe dji, na dje kerill, na wale moro. Ye na pille woi dal, na kogena una dje worneke er pineke, ye na taimane ine we dji.

⁹ Jisas embe dji ge, une kandja asa dji mal megiye tonda dje pille dji. Une kandja embe dji, Nena, ni na awin kambono ge, na kantau yell, ga porapora wopake mor we dji.

¹⁰ Alla, Saimon Pita bainat pagi ge amblo us dje i toika, iwa Malkus we dji ge une kamale wokill bolo baske to wor pi. Malkus ge opa gale awi iwa kerman boiye iwa moi we dji.

¹¹ Ba Jisas Pita moi al man dji, ni djein bainat i gulo woro pagle! Na Nena na kap awi ge, ni na nanano dje pille yenden mo? dji.

Una Jisas dje ipo Anas moi al pi

¹² Jisas kandja embe djika, Juda una eine ne, ami iwa kerman yene ami una boll wo Jisas to kaye to ipi.

¹³ Asamoll ga Jisas dje i er Anas numbiye al pi. Iwa Anas ambore ge Kaiapas i, alla kognumb ge Kaiapas opa gale awi una kantau yemoi we dji.

¹⁴ Nono Juda una porapora gopon kune nayendo, iwa taimanta nono pille goya we dji iwa ge Kaiapas dji.

Pita na Jisas nakando we dji

(Matyu 26.69-70 ne, Mak 14.66-68 ne, Luk 22.55-57)

¹⁵ Una Jisas dje ipi al ge Pita ne, Jisas kogoye una ta aike are pupill. Una Jisas dje ipo opa gale awi iwa kerman numbiye gull pai al er pakna pi. Jisas kogoye iwa ta ge, une opa gale awi iwa kerman kane yei pille, Jisas dje i pakna wori al ge, une aike pakna pi ba,

¹⁶ Pita gull djillake orkoto aglo moi. Jisas kogoye iwa opa gale awi iwa kerman kane yei ge, une po ana ta gull djillake kantau yei ana ge, dje awika Pita dje i pakna wori.

¹⁷ Ana gull djillake kantau yei ana ge Pita moi al embe dji, ni Jisas kogoye una moren we dji. Pita man dji, na namoro we dji.

¹⁸ Kam bi yeika, opa gale awi una boiyen kam-bono ne, eine una boll wamo gale pille molmaka, Pita ga boll aike wamo pille moi.

Opa gale awi iwa kerman Jisas kot ye awi

¹⁹ Opa gale awi iwa kerman Jisas moi al embe dji, ni kandja beke awin mal ne, kogen una ye wani mal, djiye! dji.

²⁰ Djika Jisas embe dji, Juda una makai to moi ge, lotu numb ne, lotu numb kerman Jerusalem yei al ge na po kandja pene djill, gulo nadjill.

²¹ Ni namba yei pille, kandja ge dje piyo dje djinden? Na kandja dje awill pi una ge dje pupen. Ga na kandja djill ge pi we dji.

²² Djika eine ta moi ge Jisas paune al elldjang to embe dji, ni opa gale awi iwa kerman bakalo aunden mo? dji.

²³ Djika Jisas embe dji, na kandja ta dje ale yell dal, ni megiye djimben. Ba na kandja pai mal djill dal, ni namba yei pille na tonden ne? dji.

²⁴ Djika, Anas embe dji, ye Jisas dje i opa gale awi iwa kerman Kaiapas moro al pume! dji. Djika, Jisas kaye to pagi ge, Juda una dje i Kaiapas moi al pi.

Pita kandja alla dje embe dji, na Jisas nakando we dji

(Matyu 26.71-75 ne, Mak 14.69-72 ne, Luk 22.58-62)

²⁵ Dje i pumaka Saimon Pita wamo pille moika, kambono moi ge embe dji, ni Jisas kogoye una wale moren kana? Djimaka Pita man dje, na namoro we dji.

²⁶ Opa gale awi iwa kerman boiyé Pita asa bainat toika kamale al bolo baske toi iwa ge, une epil taimane iwa ta Pita moi al embe dji, Jisas iko olip mau al moi poke ge, ni une boll aike mon, na kanill dje pro we dji.

²⁷ Dji ba, Pita alla tormang yeika, ola dje ka kondwale yau toi.

Una Jisas dje i Pailat moi al pi

(Matyu 27.1-2 ne, 27.11-14 ne, Mak 15.1-5 ne, Luk 23.1-5)

28 Kam kindja tagika, ga Kaiapas numbiye al kere, Jisas dje ipo Rom iwa kerman numbiye al ge pi. Po gull pai al orkoto molo embe dje pi, pakna bon ba, God nale al djengimb pandaka, ege kerman Pasopa ge kwa nambon kune nayenda.

29 Embe yemolmaka, Pailat er orko po kambono moi al embe dji, iwa ge ke namba mal yei pille ye kot ye awinj ne? dji.

30 Djika kambono embe dji, une ge singare ke ta nayeika, no ni moren al dje naiupinka we dji.

31 Djimaka Pailat embe dji, ye loine paro mal pille kot ye aune we dji. Djika Juda una embe dji, man, no Juda una kot ye una togopon ge kune nayendo, Rom una man dji we dji.*

32 Kambono kandja embe dji ge, Jisas asa una na iko pera al tane we dji ge megiye tonda dje pille ga embe dji.

33 Gull pai al ge Pailat alla er yem po embe dji, Jisas wondabe dji. Djika Jisas woika, Pailat embe dji, ni Juda una kingne moren mo? dji.

34 Djika Jisas embe dji, ni kandja djinden ge nenem nomanin pai mal pille djinden mo, mo una ta ni dje awi pille djinden ne? dji.

35 Djika Pailat embe dji, na Juda una moro mo? Ni nenem eplin una ne, opa gale awi una kerman kambono, ni na moll al dje iwi moren, ni ale namba mal yen ne? dji.

* **18:31:** Rom Juda una kantau yei pille, kandja kembis ta pai mal ge, Juda una yenekne kandja kot dji ba, kandja kot kerman ye una togoye paro ge Rom una embe dji, ye Juda una kot dje una ta tonagolme! dji. Kot embe mal panda ge, Rom una ipo togoye we dji. Una iko pera al nil togolo golo yei mal ge Rom una yenekne singare ye yei mal ge pille yei we dji.

36 Djika Jisas embe dji, na king kaima moro ba, makimb al king kantau yemor mal ge, na embe namoro. Na king embe mal mollka na wombana wo Juda una na to djine dje pille kunda yemaka ba, na king embe mal namoro pille, wombana embe nayenj we dji.

37 Djika Pailat embe dji, ni king moren kana? Jisas embe dji, ni king we djinden ge kune djinden, na wale moro. Na mana kui makimb al woll ge kandja kaima djino dje pille woll. Alla, kandja kaima dje waninj una ge piye we dji.

38 Pailat embe dji, kandja kaima ge wal naral wal ne? dji.

*Pailat ami una Jisas nil tane dje pille dji
(Matyu 27.15-31 ne, Mak 15.6-20 ne, Luk 23.13-25)*

Pailat kandja embe dje kere er yem po Juda una moi al embe dji, na kanill une ke ta nayeи.

39 Ba ye singare paro ge embe mal paro. Ege kerman Pasopa yenda poke ge, ye djineke na una kaye par al iwa taimanta dje orko worno. Ge pille, Juda kingne moro ge na i orko worno mo?

40 Djika una yau to embe dji, una ge man, Barabas dje orko worben we dji. Barabas ge une geke bolo kandja napi iwa moi.[†]

19

Pailat embe dji, Jisas ipo nil togolme! dji

[†] **18:40:** Barabas Rom una to worbon, ga no Juda una kantau nayene we dji. Dji ge une unakiye kambono boll wo Rom una toi. Toi pille une kaye pai.

¹ Kambono kandja embe djimaka Pailat djika ami una ka merke iwo Jisas kune merke pirngangill toi.

² King kon pula yero mal embe ami una ka kagle yei iwo Jisas ngambale al pagi, kon bage momo ta iworo awo

³ embe dji, Juda una kingne wopake moyambe! dji. Dje Jisas gume djillake al toi.

⁴ Pailat gull pai al er orkoto po embe dji, ye pillme! Na kanill une ale ta napai. Ye embe kanne dje pille na une dje i pene wornaka ye kanne we dji.

⁵ Djika ga ka kagle yei iwo Jisas ngambale al tublo awo, kon bage momo wormaka, une er orko wo moika, Pailat embe dji, une wale woi moro, ye kanme! dji.

⁶ Jisas wo moika opa gale awi una kerman yemaka, eine boll kane yau kerman to embe dji, togole! iko pera al togole! djimaka Pailat embe dji, ye yenekne ipo iko pera al togolme! Na kando une ale ta napai we dji.

⁷ Juda una embe dji, man, goya mal. No loine bolo wori pai ge embe djindo, iwa ta na God wariye moro we dji dal, togolme djindo we dji.

⁸ Kambono kandja embe djimaka, Pailat pille kand golo

⁹ er yem gull pai al pakna po Jisas moi al embe dji, ni nam pall iwa moren ne? dji. Ba Jisas kandja ta dje yem nawori.

¹⁰ Dje yem naworika Pailat embe dji, na kandja djill ge ni ta dje yem woro naumben mo? Na namba paro, ni dje i orko worno mo, ni iko pera al togoye ge na boll yero, ni napren mo? dji.

11 Djika Jisas embe dji, ni namba paro ge God awi paro. God nawika, ni na iko pera al togopen ge kune nayeika. Embe pille ni singare ke yenden ge kembis ta yenden ba, una na dje i ni mon al woi una ge, singare ke kaima yei we dji.

12 Jisas kandja embe djika, Pailat Jisas dje i orko worno dje yei ba, Juda una yau to embe dji, ni iwa ge dje i orko worin dal, ni Sisa boll ye no mormell mal ge pora djinda. Iwa ta na king moro we dji dal, Sisa dumoye ge une ino dje yendo we dji.

13 Kambono kandja embe djimaka, Pailat Jisas dje i er orko po dumo kandjiye ku tamban we dji yei al ge worika moi. Ku tamban kandja Ibru pall dji ge dumo Gabata we dji. Jas boiyé sia taimanta yei al ge Pailat po ami dje moi.

14 Kune ge Pasopa ege yeika, Juda una kwa am-blokun yemolmaka, 12 oklok armina mal embe pikà, Pailat Juda una moi al embe dji, ye kanme! Ye kingne manda moriwa! dji.

15 Dji ba, ga yau to embe dji, ni ipiye! Ni ipo iko pera al nil togole! dji. Djimaka Pailat embe dji, ye kingne moro ge na ipo iko pera al nil togoyo mo? dji. Djika opa gale awi una kerman kambono embe dji, no iwa kingne moro ge Sisa taimane moro, ta namor we dji.

16 Dje kermaka Pailat pora we dji. Ami una Jisas iko pera al nil togoye dje awi.

*Jisas iko pera al nil toi
(Matyu 27.32-44 ne, Mak 15.21-32 ne, Luk 23.26-43)*

17 Awika ami una Jisas kantau yemaka, Jisas yene iko pera kake i Jerusalem kere er orko

pika, ami una ipo dumo kandjiye una ngambalne yembe we dji yei al ge pi. Kandja Ibru pall djinj ge dumo Golgota we djinj. ¹⁸ Wo pillau djimaka, ami kambono Jisas i iko pera al nil to pagi. Ami kambono po iwa soka i iko pera al nil yemyemto wori papillka Jisas pakna pai.

¹⁹ Pailat djika una pepa bolo ipo Jisas iko pera pai al ge to dage pagi. Pepa bolo pagi ge embe dji, iwa ge Jisas Nasaret iwa, Juda una kingne moro we dji.

²⁰ Dumo Jisas nil to pagi al ge Jerusalem manda yei pille, pepa boi ge, kandja sokara mal embe boi, Ibru, Rom ne, Grik kandjine pall boi.

²¹ Juda una opa gale awi una kerman kambono kane Pailat moi al embe dji, Juda una kingne moro we dje pepa bon mal ge nabopen. Ni kandja embe dje bopen, Jisas yene dji, na Juda una kingne moro we dje bopen we dji.

²² Dji ba Pailat embe dji, na kandja boll ge pandabe, gun ta naboyo we dji.

²³ Ami una Jisas nil to pagle kere, Jisas koniye kunomiye i bill to pagle, ami una 4 pela moi ge i kune yei ba, Jisas koniye kunomiye momo yei ge allap djelldjell i taimane woro to naboi, allap kerman taimane yei. ²⁴ Yei pille, ga embe dji, to ball nadjimbon, tukiye gakle worbonka una ta yembe yenda ge inda we dje tukye gakle wori. Ga embe yei ge, kandja Baibel al bolo wori pai ge megiye toi. Kandja embe dje bolo wori pai,

Na konna konomna una omuk to i pagle, na konna momo ge tukye gakle worneke, iwa

ta yembe yenda ge, inda we dje Baibel al
embe boi *(Buk Song 22.18)*

²⁵ Jisas iko pera al pamoika, ana pende aglo moi. Ta Jisas megama ambe boll mopillka, ta Kleopas game Maria ne, dumo Magdala ana Maria ge boll aike moi.

²⁶ Embe yemolmaka, Jisas megama ne, yene kogoye iwa ta wopake kani iwa ge Jisas kane, megama moi al embe dji, ana ya, na kogena una ta manda moro ge, ni warin moro we dji.

²⁷ Yene kogoye iwa ta moi al embe dji, ana manda moro ge ni mangama moro we dji. Kogoye iwa ta moi ge asa Jisas megama ge kantau nayeiba, Jisas kandja embe dji pille, une i numbiye al woro kantau yemoi.

Jisas goi

(Matyu 27.45-46 ne, Mak 15.33-41 ne, Luk 23.44-49)

²⁸ Jisas kogo ye wani pora djika une kane, Baibel al kandja ta bolo wori pai ge megiye tonda dje pille, une na nu nano we dji.

²⁹ Nu wain kiwa nume ta yei, una wal boganda-ra dal embe i nu wain moi al to bale, iko isop ole al woro pagle, i pla Jisas djillake al wori.

³⁰ Une no pagle, ge pora djindo we dji. Ngambale gollka djika, nomane kere goi.

Ami iwa ta Jisas dambe al kulag toi

³¹ Jisas goi poke ge kumaike Sabat ege kerman yenda paika, una kwamokna amblokun yei. Juda una embe dje kani, iwa sokara iko pera al pamoye ge kune nayenda dje kane, Pailat moi al po embe

dji, ga kakene to buko djineke, goyeke, una i kal wornembe dji.

³² Pailat kune we djika, ami una po iwa ta iko pera al pai ge kake to buko dje, age ta para aike kake to buko dji.

³³ Po Jisas kani, une goi paika, une kake to buko nadji ba,

³⁴ ami iwa ta Jisas dambe al kulag toi. Jisas boika ola dje meyam nu boll aike tulu dje er orko woi.

³⁵ Wal embe yei kani iwa ge une kandja dje pene woro aundo. Une djindo ge kandja kaima djindo. Ye pillgi djine dje pille djindo.

³⁶ Baibel kandja asa dje bolo pagi mal megkiye toi. Una Jisas kake al to buko nadji ge, asa Baibel al kandja dje bolo pagi ge embe dji,

Yene yembe taimanta una wo to buko nadjine we dji (*Kisim Bek 12.46, Namba 9.12, Buk Song 34.20*)

³⁷ Kandja ta dje bolo wori pai ge embe dji,

Kulag toi iwa ta moro ge una toi una ge wo kanne we dji (*Sekaraia 12.10*)

Jisas goi una ipo gull toi
(*Matyu 27.57-61 ne, Mak 15.42-47 ne, Luk 23.50-56*)

³⁸⁻³⁹ Josep dumo Arimatea iwa moi ge, une Jisas kogoye iwa ta moi ba, Juda una to djine dje pille une seke ye wani. Une po Pailat moi al embe dji, Jisas golo paro ge na ino we dji. Pailat, kapla ni ipiye! dji. Djika, Josep ne, Nikodemus po Jisas i kal worpill. Asa emill pai al Nikodemus Jisas moi al

woika soka kandja djipill iwa ge moi. Nikodemus wal mirang wopake yei wal soka* i tulu dje i taimane woro pagle iwi. Wal imbye pai ge 30 kilo mal embe pai.

⁴⁰ Jisas goi ge iwa soka ipo, allap pende iwo, wal mirang wopake yei wal i pakna pakna woro were pagle, Juda una gorka gull toto yenj mal soka embe yepill.

⁴¹ Jisas dumo nil to pagi al ge mau ta yei. Yei al ge kumur kindja ta yei, una goi ge ta ipo gull natoi.

⁴² Juda una egene kerman kwa gale amblokun yene ege ge er manda woika, kumur ge manda yei pille, soka Jisas goi ge ipo gull to pagpill.

20

Jisas aglo erwo gun pi

(*Matyu 28.1-8 ne, Mak 16.1-8 ne, Luk 24.1-12*)

¹ Sande kam kindja tagika, Jisas kumur gull to pagi al, dumo Magdala ana Maria wo kani, ku kerman to pel dje pagi ge yapro wori kiwa yei.

² Une muk dje er yem po Saimon Pita ne, Jisas kogoye una une wopake kani iwa boll aike mopill al, une po embe dji, Jisas goi ge una ipo tambiye ta wori pai, woro pagi al ge no nakanmon we dji.

³⁻⁴ Djika soka muk dje pupillka, kogoye iwa ta Pita i are woro pagle, une asamoll muk dje po kumur al pillau dji.

⁵ Une magi dje nondo ye kani allap Jisas gakle al were pagi ge kiwa yeika, er numog napi, bekle molo pamoiaka,

---

* **19:38-39:** Mirang wopake yei wal soka ge ta iko kiwa, ta iko nuye

⁶ Saimon Pita are muk dje wor numog po kani kon allap Jisas gakle al were pagi ge djell yeika,

⁷ allap Jisas ngambale al tublo pagi ge, kimbre iwori djell yei.

⁸ Jisas kogoye iwa ta asamoll wo bekleto moi ge, une numog po kane, pillgi dji.

⁹ Ba Krais golo aglo erwo gun punda we dje Baibel al pepa boi ge, iwa soka pillpol natopill, are pupill.

¹⁰ Soka er yem po yenekne numbine al pupill.

Dumo Magdala ana Maria Jisas kani

(Matyu 28.16-20 ne, Mak 16.14-18 ne, Luk 24.36-49)

¹¹ Maria kumur ge bekleto molo kimb yei, magi dje kane

¹² numog woro kani, tau agelo soka kon kuruwo woro wo mopill. Jisas goi pagi al tau agelo ta ngambale al ami dje moika, ta kake al ami dje moika embe yepill.

¹³ Soka ana Maria moi al embe djipill, ana ya, ni namba yei pille kimb yemoren? Djipillka Maria embe dji, na iwa kerman goi pagi ge, una wo i tambiye ta wori pai, na nakando we dji.

¹⁴ Kandja embe dje kere, kane ake to kani, Jisas woi aglo moi ba, Maria kanpol natoi.

¹⁵ Jisas embe dji, ana ya, ni namba yei pille kimb yemoren? Ni una ne mal pille dulo moren ne? dji. Jisas moi ge Maria kane mau ne ta moro dje kane embe dji, iwa kerman, iwa golo pai ge, ni ipo tambiye ta worin dal, ni dje aumbenka na po ino we dji.

16 Kandja embe djika Jisas Maria! dji. Maria kane ake to Jisas kane embe dji, Rabonai! dji. Rabonai we dji ge, me tisa paro.

17 Djika Jisas embe dji, na Nena moro al er pla napundo, ni na gaklena nable! dji. Na agana kambono mor al ge ni po kandja embe djimben, Jisas embe dji, na er pla Nena moro al puno. Une na Nena moro alla ye Nane moro, une na Godna moro, alla ye Godne moro we dji.

18 Djika Maria er yem po Jisas kogoye una moi al embe dji, Iwa Kerman moi, na kane wondo we dji. Jisas kandja dje awi mal, Maria po Jisas kogoye una moi al dje awi.

Jisas aglo moika, kogoye una kani
(Matyu 28.16-20 ne, Mak 16.14-18 ne, Luk 24.36-49)

19 Sande kune emill paika, Jisas kogoye una Juda una wo to djine dje pille numb kond tugo numogto molmaka, Jisas wo pakna molo embe dji, ye ellne tukne arngan yenda molme! dji. **20** Dje, yene agle al ne, dambe al wal boi kusiye pai ge, ombine dje awika, kambono Iwa Kerman kane wopille molmaka,

21 Jisas kandja alla dje awo embe dji, ye ellne tukne arngan yenda molme! dji. Nena na dje wori woll mal na ye dje wordo.

22 Kandja embe dje kere, yene djillake mulnge pu dje woro embe dji, God Murble ge, ye ime! dji.

23 Una ye ye ke ye auneke, ye kere awi dal, ga ye kere awi mal embe moye. Ba una ye ke ye auneke ye kere nawi dal, ga ye kere nawi mal embe moye we dji.

Tomas Jisas kani

²⁴ Jisas kogoye una 12 pela ge ta Tomas kandjiye ta Didimus, Jisas wo moi poke ge une pakna molo nakani.

²⁵ Kogoye una pende une moi al embe dji, no Iwa Kerman kanpin we dji. Ba Tomas embe dji, Jisas agle nil toi kusiye pai ge na aglena megkiye pakna naworill dal, une ðambe kusiye pai na nabill dal, na pillgi nadjino, man we dji.

²⁶ Ege 8 pela erwo pika, Jisas kogoye una kond tugo pagle numogto molmaka, Tomas ga boll aike moi. Molmaka Jisas wo kambono moi al pakna aglo molo embe dji, ye ellne tukne arngan yenda molme! dji.

²⁷ Dje Tomas moi al embe dji, ni aglen megkiye woro ba amblo pupen, na aglena kanben, na dambena kusiye paro al ge, aglen pakna woro amblo pille! dji. Ni nomanin soka napanda, pillgi djimben we dji.

²⁸ Djika Tomas embe dji, ni na Iwa Kerman moren. Ni na Godna moren we dji.

²⁹ Djika Jisas embe dji, ni na kane pagle pillgi djinden ba, una na nakane pillgi djine ge, God ye wopake ye aunda moye we dji.

Buk ge me paro

³⁰ Jisas kogo dongall pende merke yeika yene kogoye una kani ba, une kogo pende merke yei buk ge al bolo wori naparo.

³¹ Krais wonda we dje Baibel al bolo wori pai ge Jisas wale woi, une God wariye woi mal ye pillgi djine. Ye embe yei dal, une kandjiye al ye gun molo pane dje buk yero ge me embe mal paro.

21

Jisas woika kogoye una 7 pela kani

¹ Are, Jisas kogoye una nu erim kerman Taiberias po molmaka, Jisas woika ga wal kani mal kandjinebe embe paro.

² Kune ge Saimon Pita ne, Tomas kandjiye ta Didimus ne, Galili paknato dumo Kana iwa Nataniel ne, Sebedi wariye soka ne, Jisas kogoye iwa soka djell ta yepillka, ga boll aike moi.

³ Embe molmaka Saimon Pita embe dji, na po pis tano we dji. Kambono, no ni boll aike bon we dji.

Djimaka ga porapora er kanu al pakna po pis tambon dje ye pumaka, kam tagi ba, pis ta natoi.

⁴ Kam kindja tagika Jisas wo nu erim djeke aglo moi ba, kogoye una Jisas woi moro dje kanpol natoi.

⁵ Jisas embe dji, womba kambono, ye pis ta tonj mo? dji. Kambono man we dji.

⁶ Djimaka Jisas embe dji, ye pis kon i kanu yemto, aglene woto wori dal, ye pis tane we dji. Djika kambono pis kon i nu al woro pagle, pis merkeke toi. Bolo ye i pakna worne napai, imb yei.

⁷ Kogoye iwa ta Jisas wopake kani ge, une Pita moi al embe dji, Iwa Kerman ge wale woi moro we dji. Saimon Pita pille koniye saket gulo woro kere, plo dje yage nu al to, nu kapill to er nu djeke pi.

⁸ Kogoye una kanu al pakna moi ge ellke namoi, 100 mita mal embe molo, kanu i pumaka, pis kon ngundjo i er nu erim djeke pi.

⁹ Er nu erim djeke wo kani, wamo ta do paika, pis ta gale wori paika, bret ta yei.

¹⁰ Jisas embe dji, ye pis ipon toi ge pende iume! dji.

¹¹ Djika Pita alla nu al po pis kon ngundjo i nu erim djeke wori. Pis kerman 153 moi ba kon ge tup nadji.

¹² Jisas embe dji, ye wo nane we dji. Kambono ni una ne mal moren ne? djine pai ba, une wale woi dje kane kand golo nadji.

¹³ Nadjimaka Jisas bret ne, pis i kambono awi.

¹⁴ Jisas aglo erwo gun pi ge, kogoye una kune soka asa kani, alla ipon une wo moi ge kambono kune sokara mal embe kani.

Jisas embe dji, Pita, ni na sipsip kantau yemben we dji

¹⁵ Kwa no pora djimaka, Jisas Saimon Pita moi al embe dji, Saimon, Jon wariye moren ge, na kogena una na wopake kaninj mal, ni na wopake kane er wekle punden mo? dji. Djika Pita embe dji, owo, Iwa Kerman, na ni wopake kando mal ni kanden we dji. Djika Jisas embe dji, na sipsip wombe mor ge ni kantau yeye! dji.

¹⁶ Dje une Pita moi al kandja alla dje embe dji, Saimon, Jon wariye moren ge, ni na wopake kanden mo man ne? dji. Djika Pita owo, Iwa Kerman, na ni wopake kando mal ni kanden we dji. Djika Jisas embe dji, na sipsipna mor ge ni kantau yeye! dji.

¹⁷ Dje kune soka kandja dji mal ge, une alla dje Pita moi al embe dji, Saimon, Jon wariye moren ge, ni na wopake kanden mo man ne? dji. Ba Jisas kune sokara ni na wopake kanden mo? dji ge, Pita pi urup djika kandja embe dji, Iwa Kerman, ni wal

porapora kankerden. Na ni wopake kando mal ni kanden we dji. Djika Jisas embe dji, na sipsip mor ge ni kantau yemole! dji.

¹⁸ Na kandja kaima dje ni aundo, ni womba war mon poke ge, ni nenem ka purba tulo ni nenem nomanin pai mal pille kond wanmon ba, ni iwoga yember kune ge, una djell wo ni ka purba tulo awo, aglen dul to worbenka, ga ni man dje pupen al dje ipine we dji.

¹⁹ Jisas kandja embe dji ge Pita are goya mal, God kandjiye amblo pla worda mal pille dji. Jisas Pita moi al embe dji, ni na wondo al wombén we dji.

Kogoye iwa ta Jisas wopake kani ge une kandja djindo

²⁰ Djika Pita kane ake to kani kogoye iwa ta Jisas wopake kani iwa ge moi. Kambono bret wain noi kune ge, iwa ge Jisas goniye al seng yemolo Jisas moi al embe dji, iwa ta ni dje i kundayem una aunda iwa ge una ne mal pille djin ne? dji iwa ge wo moi.

²¹ Pita iwa ge kane pagle Jisas moi al embe dji, Iwa Kerman, une ge we?

²² Djika Jisas embe dji, na djinaka iwa ge gun molo pamoyaka na are yem wono ge, na kogena, ni kogen man. Ni na wondo al wombén we dji.

²³ Jisas kandja embe dji ge, pillgi dji una pille kandjabe to pumaka, una merke pi. Kogoye iwa ta moi ge une nagoya we dji. Ba, Jisas iwa ge nagoya we nadji. Une embe dji, na yem wonaka, iwa ge moyo mo namoya ge ni kogen man, na kogena paro, ni na wondo al wombén we dji.

²⁴ Jisas kogoye iwa ta wal nale al kane, pepa boi ge, na wale moro. Nono pirmon, une wal pille kane ye pepa boi mal ge kandja kaima paro.

²⁵ Jisas kogo pende yei ge, na pepa ge boll ba, une kogo merkeke yei ge na namboll. Na embe pro, una Jisas kogo taimantaiman dje yei mal buk al bolmaka, buk ge merkeke moika, dumo makimb sill djindaka, dumo ta nayenda.

c

**Jisas Kandjiyebe Wopake
New Testament in the Kandawo language of Papua
New Guinea**

Nupela Testamen long tokples Kandawo long Nuigini

copyright © 2012-2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 2012-2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kandawo

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-12-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

80f977cd-3a08-50fd-b6ee-9b3597c767cd